

PROVINCIE UTRECHT

Alles is

nu

Alles is

cultuur- en erfgoednota 2016 - 2019

Voortgangsrapportage 2016 - 2017

alles is nu

Voortgang uitvoering **cultuur- en erfgoednota** provincie Utrecht 2016-2019

april 2016 – april 2017

INHOUD

INLEIDING	4
DEEL I: VOORTGANG OP HOOFDLIJNEN	5
1. MIJLPALEN	5
1.1 100 jaar De Stijl	5
1.2 Topjaar monumentenzorg	5
1.3 Nieuwe Bibliotheekvisie	6
1.4 Park Vliegbasis Soesterberg	6
1.5 Linie Expert Team	6
1.6 Nieuwe afspraken met partnerinstellingen	7
2. NIEUWE ONTWIKKELINGEN	8
2.1 Landelijke stelsel­discussies	8
2.2 Oude Hollandse Waterlinie	8
2.3 Historische infrastructuur	8
2.4 Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed 2018	9
2.5 Herinneringscentrum Kamp Amersfoort	9
2.6 Amelisweerd/Rhijnauwen/Vechten	9
3. WERK IN UITVOERING	10
3.1 Cultuurpacten	10
3.2 Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam	10
3.3 Romeinse Limes	11
3.4 Ruimtelijk erfgoedbeleid	11
3.5 Fonds Erfgoedparels	12
3.6 Publieksbereik cultureel erfgoed	14
3.7 Erfgoedplatforms	15
3.8 Onderzoek en ontwikkeling	15
3.9 Bibliotheken	16
3.10 Cultuur- en erfgoededucatie	16
3.11 Festivals	16

DEEL II: VOORTGANG INZET BELEIDSINSTRUMENTEN	18
4. OPGAVE 'HEBBEN EN HOUDEN: SAMEN ZORGEN VOOR ERFGOED'	18
4.1 Cultuurhistorisch waardevolle landschappen en archeologische zones verankeren in ruimtelijk beleid	18
4.2 Monumenten instandhouden en beheren	20
4.3 Cultuurhistorisch waardevolle landschappen en archeologische zones instandhouden en beheren	22
4.4 Archeologische vondsten en provinciaal archief beheren	23
4.5 Erfgoediconen beheren	25
5. VOORTGANG OPGAVE PROMOTEN EN PROFILEREN: 'BELEEFBAAR MAKEN VAN ERFGOED EN CULTUUR'	27
5.1 Instellingen verstevigen en verzakelijken	27
5.2 Cultuurhistorisch waardevolle landschappen en archeologische zones etaleren en exploiteren	28
5.3 Erfgoedverhalen ontsluiten en vertellen	31
5.4 Festivals faciliteren	34
5.5 Bibliotheken heruitvinden en herpositioneren	35
6. VOORTGANG OPGAVE KENNEN EN KUNNEN: LEREN VAN CULTURELE BASISVAARDIGHEDEN	36
6.1 Cultuur- en erfgoededucatie aanreiken	36
6.2 Taal- en digitale vaardigheid bevorderen	37
6.3 Bibliothekennetwerk versterken	37
BIJLAGE: SAMENVATTING CULTUUR- EN ERFGOEDNOTA 2016-2019 'ALLES IS NU'	1

Inleiding

Voor u ligt de eerste voortgangsrapportage over de uitvoering van de Cultuur- en erfgoednota 2016-2019 'Alles is NU'. De nota is vastgesteld door Provinciale Staten op 18 april 2016. Deze rapportage betreft het eerste jaar van uitvoering.

In het eerste jaar van de cultuur- en erfgoednota is het fundament gelegd onder het nieuwe beleid. De relatie met de partnerorganisaties is geprofessionaliseerd en gestandaardiseerd. Zij ontvangen voortaan vierjaarlijks een subsidiebeschikking met de bijbehorende voorwaarden, die teruggrijpen op de cultuur- en erfgoednota. Voor de uitvoering van het beleid gericht op de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam is een afzonderlijk programmaplan vastgesteld. De Subsidieverordening Cultuur en Erfgoed is aangepast aan de nieuwe nota en voor het Fonds Erfgoedparels is voor het eerst een subsidieverordening vastgesteld.

Er zijn ook al de nodige successen geboekt. De viering van 100 jaar De Stijl dit jaar verloopt fantastisch en genereert internationale aandacht voor Utrecht. De nieuwe werkwijze van het Fonds Erfgoedparels heeft prima uitpakking en resulteerde in de hoogste multiplier ooit op provinciale investeringen in monumentenzorg: 3,8. We hebben afspraken gemaakt met het Rijk over de aanpak van grote restauratieprojecten en dat leverde een toezegging op van 4 miljoen euro voor de aanpak van de Domtoren. Verder zijn cultuur en erfgoed veel beter verweven geraakt in de plannen voor Park Vliegbasis Soesterberg. De nieuwe bibliotheekvisie is gereed en er is een convenant over cultuureducatie gesloten met Rijk en gemeenten.

Omdat de nieuwe cultuur- en erfgoednota meer flexibiliteit in de uitvoering mogelijk maakt, is er mede op verzoek van Statenleden die deelnamen aan het voortraject, voor gekozen om jaarlijks aan Provinciale Staten te rapporteren. Na een beschrijving van mijlpalen, nieuwe ontwikkelingen en een overzicht van de belangrijkste resultaten per deelbeleidsterrein in deel I, volgt in deel II een overzicht van de resultaten per beleidsinstrument. Dit volgt exact de opzet van de cultuur- en erfgoednota. Per vooraf geformuleerd meetpunt wordt zowel in tekst als door middel van een stoplichtrapportage aangegeven wat de stand van zaken is.

De voortgangsrapportage bevat nog geen evaluatie van het beleid als zodanig, en ook geen financiële verantwoording. Waar sprake is van financiële consequenties vanwege nieuwe ontwikkelingen, komen deze aan de orde in de Kadernota 2017. De financiële verantwoording vindt plaats in het kader van de provinciale jaarrekeningen. De voortgangsrapportage bevat uiteraard wel een inhoudelijke overlap met de jaarrekening 2016, maar gaat dieper op de zaken in en loopt door tot april 2017.

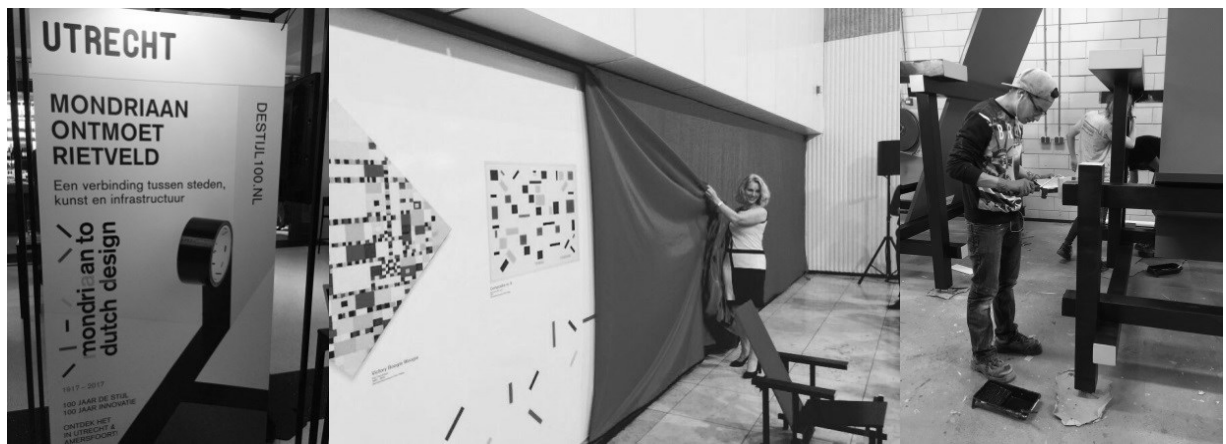

DEEL I: Voortgang op hoofdlijnen

1. Mijlpalen

1.1 100 jaar De Stijl

Ter ere van het 100-jarig bestaan van kunststroming De Stijl is 2017 uitgeroepen tot themajaar 'Van Mondriaan tot Dutch Design'. De provincie Utrecht als broedplaats van De Stijl, viert en financiert mee. Dat gaat in samenwerking met culturele partners uit Utrecht en Amersfoort, maar ook het bedrijfsleven haakt goed aan en dat maakt het themajaar tot nu toe tot een succes. Zowel vanuit de portefeuille Cultuur als de portefeuille Toerisme hebben we een bijdrage geleverd. Vanuit cultuur maken we een fysieke verbinding in de vorm van een kunstwerk tussen Utrecht en Amersfoort, zorgen we dat het VMBO aangehaakt is bij dit werk en proberen we via promotie de regio zoveel mogelijk op de kaart te zetten. En daarmee zoveel mogelijk (inter) nationale bezoekers naar de regio te krijgen. De aandacht vanuit de pers is er volop voor onze regio met artikelen in de lokale media, maar ook in de New York Times. Het themajaar 100 jaar De Stijl stond in de cultuur- en erfgoednota alleen vermeld als samenwerkingsproject in het kader van de cultuurpacten met Utrecht en Amersfoort, maar is uitgegroeid tot een groot evenement waarin de provincie een belangrijke partner is.

1.2 Topjaar monumentenzorg

Hoogste multiplier ooit voor Fonds Erfgoedparels

Het Fonds Erfgoedparels is een belangrijk instrument in het behoud van rijksbeschermd monumenten. Met ingang van de nieuwe cultuur- en erfgoednota is de provinciale matching van door het Rijk voor dit doel in het Provinciefonds gestorte middelen structureel gemaakt en is jaarlijks ruim € 3 miljoen beschikbaar. Maximalisering van de eigen bijdrage in Parefondspromen is een belangrijk aandachtspunt. In 2016 was het gemiddelde percentage provinciale bijdrage 26 %. De totale projectkosten bedragen ruim € 12.631.304,-. De multiplier is dus 3,8 en dit is de hoogste ooit behaald.

Utrechtse Erfgoedmonitor landelijk nagevolgd

In 2014 heeft Provincie Utrecht als eerste provincie een erfgoedmonitor gemaakt, waarin de staat van onderhoud van alle rijksmonumenten (uitgezonderd woonhuizen) in kaart is gebracht. Deze monitor is in meerdere provincies nagevolgd en eind 2016 werd bekend dat de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed de provincies financieel en inhoudelijk gaat bijstaan om een landelijk dekkende en geharmoniseerde monitor te realiseren. Ook in IPO-verband is daarover overeenstemming bereikt. In 2016 zijn alle archeologische rijksmonumenten (103 in totaal) toegevoegd aan de Utrechtse Erfgoedmonitor.

Extra rijksgeld voor Domtoren

IPO heeft met succes bij het Rijk aangekaart dat de huidige restauratiemiddelen niet toereikend zijn voor de grote opgaven die zich aandienen. Het Rijk heeft daarom extra budget vrijgemaakt voor de restauratie van de Eusebiuskerk in Arnhem en de Domtoren in Utrecht (maximaal vier miljoen euro ieder, afhankelijk van de totale kosten en matching door provincies). Deze middelen zullen worden toegevoegd aan het Provinciefonds. De feitelijke start van de restauratie van de Domtoren zal in 2018 plaatsvinden.

1.3 Nieuwe Bibliotheekvisie

In 2016 is door een onafhankelijk procesbegeleider de bibliotheekvisie ontwikkeld. In de visie werd de rol die het Bibliotheek Service Centrum (BiSC) nu speelt, als dé provinciale serviceorganisatie voor bibliotheken in de provincie Utrecht, bevestigd.

De visie kwam tot stand in een uitgebreid interactief proces. Er zijn stakeholderconferenties georganiseerd in nauwe samenwerking tussen de provincie, BiSC, gemeenten en bibliotheken. In de cultuur- en erfgoednota zijn de doelen voor het bibliotheekwerk en de beoogde effecten helder vastgelegd. De provincie ziet de bibliotheek als een belangrijke maatschappelijke voorziening. Al snel bleek dat er geen reden was om inhoudelijk tot andere doelen te komen. De gestelde doelen van de provincie sluiten naadloos aan bij het landelijke beleid zodat de provincie op een constructieve wijze het landelijke en lokale beleid aan elkaar kan koppelen en kan vertalen. De leden van Provinciale Staten zijn in het voorjaar 2017 in de gelegenheid gesteld zich meer uitgebreid te laten informeren over de nieuwe bibliotheekvisie.

1.4 Park Vliegbasis Soesterberg

Onder leiding van een landschapsarchitect zijn in het afgelopen jaar, samen met de partners Het Utrechts Landschap, het Nationaal Militair Museum (NMM) en gemeenten Soest en Zeist, plannen gemaakt voor de verbetering van de voorzieningen op Park Vliegbasis Soesterberg. Dit betreft zowel de padenstructuur (fiets- en wandelpaden) als de algemene voorzieningen (bebording, meubilair, uitkijpunten, vogelkijkhut). Door een bijdrage uit het cultuurbudget krijgen de algemene voorzieningen een bijzondere vormgeving, die past bij de grootte en robuustheid van het gebied. De uitvoering van de plannen start in 2017. Door deze nieuwe bebording en routes wordt het aanwezige militaire erfgoed beter zichtbaar en beleefbaar en is er een betere aansluiting op de omgeving. Er zijn ook gesprekken gaande voor het uitbreiden van het netwerk van fietsknooppunten in dit gebied, zodat het park beter wordt ontsloten.

Daarnaast zijn er, op basis van rapporten van de Monumentenwacht Utrecht, plannen gemaakt voor onderhoud aan de veertien historische iconen in het park, zoals de commandobunker, de ondergrondse legering en de vier cultuurshelters. Hiermee blijft dit unieke erfgoed beter bewaard voor de toekomst. Ook daarvan start de uitvoering in 2017. De samenwerking met het NMM wordt verder vorm gegeven, onder andere door het verkennen van de mogelijkheid om gebouwen in het park te benutten als dependances.

1.5 Linie Expert Team

In de nieuwe werkwijze van het programma Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam staat het creëren van gedeeld eigenaarschap voorop. Het accent is verschoven van de provincie als investeerder naar de provincie als verbinder, aanjager en facilitator. Een prachtig voorbeeld is het nieuwe Linie Expert Team (LET), een multidisciplinaire denktank die maatwerkadviezen geeft. Het LET bestaat uit externe deskundigen met kennis op terreinen als duurzaamheid, bouw, cultuurhistorie, natuur, financiën en gastvrijheid. Het afgelopen jaar gaf het team zes adviezen, over fortontwikkelingen, recreatieve verbindingen en bredere gebiedsontwikkelingen.

Daarmee is in één jaar al het aantal adviezen gerealiseerd dat we verwachtten voor vier jaar, een teken dat het team voorziet in een belangrijke behoefte. Bijzonder is dat er voor het LET ook belangstelling is getoond door organisaties buiten de provincie en de linie.

1.6 Nieuwe afspraken met partnerinstellingen

Met de nieuwe cultuur- en erfgoednota is door GS ook een nieuwe wijze van bekostiging van partnerorganisaties vastgesteld. Deze is vastgelegd in het 'Draaiboek partnerinstellingen', dat overigens ook van toepassing is op andere beleidsterreinen. Een partnerinstelling is een instelling die (deels) fungeert als uitvoerder van provinciaal beleid en waarmee de provincie een langjarige subsidierelatie onderhoudt. Voor cultuur en erfgoed gaat het om Kunst Centraal (KC), het Bibliotheek Service Centrum (BiSC), Landschap Erfgoed Utrecht (LEU), Het Utrechts Landschap (HUL), Stichting De Utrechtse Molens (SDUM), Monumentenwacht Utrecht (MWU), het Steunpunt Archeologie en Monumenten Utrecht (STAMU), het Restauratie Opleidingsproject (ROP), Kasteel Amerongen en Slot Zuylen.

De nieuwe werkwijze resulteerde in een intensief traject met de partners om tot geharmoniseerde nieuwe afspraken te komen die goed aansluiten op cultuur- en erfgoeddoelen en die bovendien goed meetbaar zijn. De opgave is om te sturen op een niveau dat resultaten van partnerinstellingen en provinciale beleidsdoelen op een zinvolle en meetbare manier met elkaar verbindt. Daarbij is klanttevredenheid een belangrijke graadmeter. Ook verwachtten wij dat onze partners dat zij de Governance Code Cultuur onderschrijven en aangeven hoe zij omgaan met het thema duurzaamheid.

Op basis van het Draaiboek partnerinstellingen zijn goede nieuwe afspraken gemaakt (zie Deel II van deze voortgangsrapportage). Bijna alle partners ontvingen voor het eerst een subsidiebeschikking voor vier jaar, de periode 2017 – 2020. Alleen BiSC en LEU ontvingen nog een beschikking voor één jaar. Voor BiSC was dat omdat we de nieuwe bibliotheekvisie wilden afwachten; deze heeft immers consequenties heeft voor het takenpakket van BiSC. Voor LEU was dat omdat de organisatie nog voor belangrijke beleidskeuzes en samenwerkingsvraagstukken stond. Om die reden hebben we zowel LEU als BiSC gevraagd dit jaar een nieuw beleidsplan te schrijven en op basis daarvan een subsidieaanvraag te doen voor 2018 - 2020.

2. Nieuwe ontwikkelingen

2.1 Landelijke stelseldiscussies

Het Rijk is gestart met twee grote stelseldiscussies op het gebied voor cultuur en erfgoed en die kunnen consequenties hebben voor het provinciaal beleid in de volgende bestuursperiode. Het betreft de mogelijke stelselherziening voor monumentenzorg en de mogelijke herziening van de culturele basisinfrastructuur. De provincie Utrecht is direct en via IPO aangehaakt op beide discussies.

Stelselherziening monumentenzorg

De modernisering van de monumentenzorg (MoMo) vond plaats in 2012 en wordt nu geëvalueerd, onder de noemer 'Toekomstbestendig erfgoedbeleid: Erfgoed telt'. Voor ons is dit van belang omdat daarbij ook de bestuurlijke afspraken tussen Rijk en provincies over de restauratiemiddelen mogelijk worden herzien en omdat de rol van de provinciale ondersteunende infrastructuur (MWU, ROP, STAMU) aan de orde zal komen. De inzet op duurzaamheid en de nieuwe Omgevingswet – die tot een meer ontwikkelingsgerichte manier van werken zal leiden en tot verdere integratie van erfgoed met andere sectoren, zoals water, natuur, milieu, en infrastructuur – bieden ook nieuwe kansen. In IPO-verband zal medio 2017 een brochure worden gepubliceerd over de successen van de provinciale inzet en de mogelijkheden deze nog verder uit te bouwen.

Culturele basisinfrastructuur / stedelijke regio's

De minister van OCW heeft het advies van de Raad voor Cultuur overgenomen om meer verantwoordelijkheid te leggen bij de regio's voor de invulling van cultuurbeleid. Het doel is dat het Rijk aansluit en bijdraagt aan deze regionale profielen vanaf 2021.

De komende tijd zullen wij meedenken over de verandering in het subsidiesysteem enerzijds en anderzijds met gemeenten en culturele partners denken over het profiel van onze stedelijke regio Utrecht. Vragen die daarbij aan de orde komen zijn: wat is de afbakening van stedelijke regio? In termen van gebied en in termen van beleidsonderwerpen naast cultuur en erfgoed (zoals economie, natuur en landschap). Hoe verhouden wij ons tot andere regio's, zoals krimpregio's, maar ook groeiregio's zoals het hele gebied rondom Amsterdam? Op welke bestaande regionale ontwikkelingen sluiten we aan, zoals de branding en marketing vanuit toerismebeleid? Wij willen dit doen door een participatief proces met landelijke organisaties en lokale partners, waaronder de gemeenten Utrecht en Amersfoort en de culturele organisaties, maar waar mogelijk ook met burgers via de gemeentelijke panels.

2.2 Oude Hollandse Waterlinie

Mede op verzoek van gemeenten in het Groene Hart is in het najaar van 2016 een verkenning naar een provinciale rol bij de Oude Hollandse Waterlinie uitgevoerd. De verwachting was dat de Oude Hollandse Waterlinie zich goed leent voor het versterken van de erfgoedsamenwerking in het Groene Hart. Tijdens de verkenning bleek dat de nieuwe provinciale betrokkenheid door het gebied hoog wordt gewaardeerd. Partijen willen gezamenlijk komen tot een samenwerkingsstructuur om de marketing en promotie enerzijds en de ontwikkeling en ontsluiting van de ruimtelijke elementen anderzijds goed te organiseren. Stip op de horizon is de herdenking van het rampjaar 1672 in 2022 (350 jaar). De pas opgerichte Stuurgroep Oude Hollandse Waterlinie en de Erfgoedtafel van de Provincie-Zuid Holland zijn belangrijke partners in die samenwerking. Besloten is om als provincie vooral in de rol van verbinder en aanjager te gaan zitten en projecten te faciliteren die passen binnen het huidige beleid en budget voor erfgoed en recreatie. Inmiddels is opdracht verstrekt om voor het Utrechtse deel de gebiedsvisie te actualiseren op dezelfde manier als dat voor Zuid Holland gebeurt. Deze gebiedsvisie zal medio 2017 gereed zijn en aanknopingspunten voor verdere samenwerking bevatten.

2.3 Historische infrastructuur

In het kader van de uitbreiding van de Cultuurhistorische Atlas van de Provincie Utrecht (CHAT) is opdracht gegeven tot het onderzoeken van de historische verkeersinfrastructuur, zowel waterwegen als landwegen. Deze in de cultuur- en erfgoednota aangekondigde uitbreiding kon rekenen op veel positieve respons van andere provinciale beleidsterreinen en van externe partners als de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Ons doel is dan ook om de inzet op dit thema verder uit te breiden, bijvoorbeeld met meer publieksgerichte projecten. Ook is het een goed onderwerp om in het kader van de nieuwe Omgevingsvisie te verkennen, omdat het zich bij uitstek

leent voor integratie met bijvoorbeeld mobiliteits- en wateropgaven. Historische infrastructuur heeft de potentie uit te groeien tot het vijfde erfgoedthema in de Omgevingsvisie (naast de huidige vier in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie: buitenplaatszones, militair erfgoed, agrarisch cultuurlandschap en archeologische vindplaatsen).

2.4 Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed 2018

De Europese Commissie heeft 2018 uitgeroepen tot het Europees Jaar voor het Cultureel Erfgoed. Het voornaamste doel is het vergroten van het bewustzijn over de uitdagingen en kansen op het gebied van cultureel erfgoed. Volgens de Commissie zal het jaar de Europese burger de kans bieden om een beter begrip te krijgen van het heden, door een 'diepgaande en gedeelde interpretatie van het verleden'. Aandacht zal uitgaan naar de bijdrage die het erfgoed levert aan de economische groei en sociale cohesie, bijvoorbeeld door duurzaam toerisme.

In Utrecht is eind 2016 een ambtelijke werkgroep geformeerd om te onderzoeken of er kansen zijn om het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed 2018 in de provincie te vieren. Op dit moment wordt daarover gesproken met landelijke en regionale partners. De noemer 'cultureel erfgoed' is erg breed, de denkrichting is nu om dit te versmallen door te focussen op activiteiten die burgerparticipatie bij erfgoedvraagstukken stimuleren.

2.5 Herinneringscentrum Kamp Amersfoort

Herinneringscentrum Kamp Amersfoort heeft vergaande plannen om uit te breiden en de publieksfunctie te verbeteren. De behoefte aan verandering heeft verschillende redenen. De beschikbare ruimte is te klein en een museale functie ontbreekt, waardoor de geschiedenis zonder rondleiding moeilijk 'te lezen' is. Omdat steeds minder oud-gevangenen nog in leven zijn, is het des te belangrijker om de geschiedenis nu goed te documenteren. In 2016 is hard gewerkt aan een goed vergunningwaardig verbouwingsplan (mede bekostigd door de provincie) dat recht doet aan de cultuurhistorische waarde van de plek en een overtuigende meerjarige business case biedt. Een provinciale bijdrage aan de vernieuwing komt aan de orde bij de behandeling van de Kadernota 2017. Naar verwachting zullen ook de BankGiroLoterij, het V-fonds, het ministerie van VWS en de gemeenten Leusden en Amersfoort een bijdrage leveren.

2.6 Amelisweerd/Rhijnauwen/Vechten

Geen ander gebied in Utrecht is zo rijk aan cultuurhistorische en toeristisch-recreatieve waarden als Amelisweerd/Rhijnauwen/Vechten. Het herbergt niet alleen een belangrijke buitenplaatszone maar ook twee erfgoedstructuren die op de nominatie staan UNESCO Werelderfgoed te worden. Als recreatiegebied in de onmiddellijke nabijheid van de sterk groeiende stadsregio Utrecht is het onmisbaar maar tegelijk buitengewoon kwetsbaar. Daarom heeft de verbetering van de ontsluiting, inrichting en promotie van het gebied als één geheel voor de provincie hoge prioriteit. Inmiddels heeft een verkenning plaatsgevonden naar het belang van dit gebied voor alle provinciale beleidsterreinen, mede in relatie tot het nabijgelegen Utrecht Science Park. Die verkenning bevestigde het grote belang van dit gebied en de hoge ruimtelijke dynamiek in de directe omgeving. Op dit moment wordt onderzocht hoe we dit verder oppakken.

Museum Oud Amelisweerd

Museum Oud Amelisweerd (MOA) is gevestigd in de historische buitenplaats van het gelijknamige landgoed. Het heeft de potentie de culturele poort te worden van Amelisweerd/Rhijnauwen/Vechten. Het museum kan een belangrijke rol spelen door het verhaal van het gebied te vertellen en culturele activiteiten te organiseren, in samenwerking met andere belangrijke gebiedspartners als Fort Vechten en Fort Rhijnauwen. MOA heeft gebruik gemaakt van de in de cultuur- en erfgoednota geboden mogelijkheid voor dit doel subsidie aan te vragen. Samen met de exploitanten van Fort Vechten en Fort Rhijnauwen heeft MOA een meerjarige samenwerkingsstrategie opgesteld, gericht op gezamenlijke programmering, educatie en activiteiten. De eerste resultaten daarvan zijn zichtbaar.

Complicerende factor is dat de gemeente Utrecht ondanks een positief advies van de cultuurnota-commissie nog geen definitieve beslissing heeft genomen over de jaarlijkse exploitatiesubsidie aan MOA. Diverse scenario's voor de verdere ontwikkeling van het museum zijn onderzocht en worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Wij hebben het grote belang dat wij als provincie hechten aan Museum Oud Amelisweerd als openbare culturele functie in bestuurlijk overleg onder de aandacht gebracht.

3. Werk in uitvoering

3.1 Cultuurpacten

In het zomer van 2016 zijn we gestart met de inventarisatie van gemeenten die mee willen doen met een cultuurpact in het kader van de nieuwe cultuur- en erfgoednota. Een pact bevat afspraken over het cultuur- en erfgoedbeleid tussen een of meerdere gemeenten en de provincie. Alleen de gemeenten Nieuwegein en Lopik hebben aangegeven niet mee te willen doen.

Vanaf september 2016 zijn de voorbereidende gesprekken gestart met 24 gemeenten. Inmiddels is het pact met De Ronde Venen ondertekend. Met de gemeenten Rhenen, Veenendaal, Vianen en Stichtse Vecht zijn de pacten vrijwel klaar om getekend te worden. Terugkomende thema's zijn bijvoorbeeld profilering van gemeenten, maar ook de Limes, historische buitenplaatsen en de Oude Hollandse Waterlinie.

3.2 Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam

Nieuw programmaplan

Op 5 juli 2016 hebben Gedeputeerde Staten het Utrechtse programmaplan en de uitvoeringsverordening Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en Stelling van Amsterdam (SvA) 2016-2019 vastgesteld. Dit programma schetst de wijze waarop we de in de cultuur- en erfgoednota geformuleerde doelen willen bereiken. De verbinding tussen de SvA en de NHW is versterkt en we zijn aan de slag gegaan met het (her)ontwikkelen van forten en gebieden. We werken op basis van liniebrede thema's, waarbij onder andere marketing en toerisme, en de verbindingen met wateropgaven, meer aandacht krijgen.

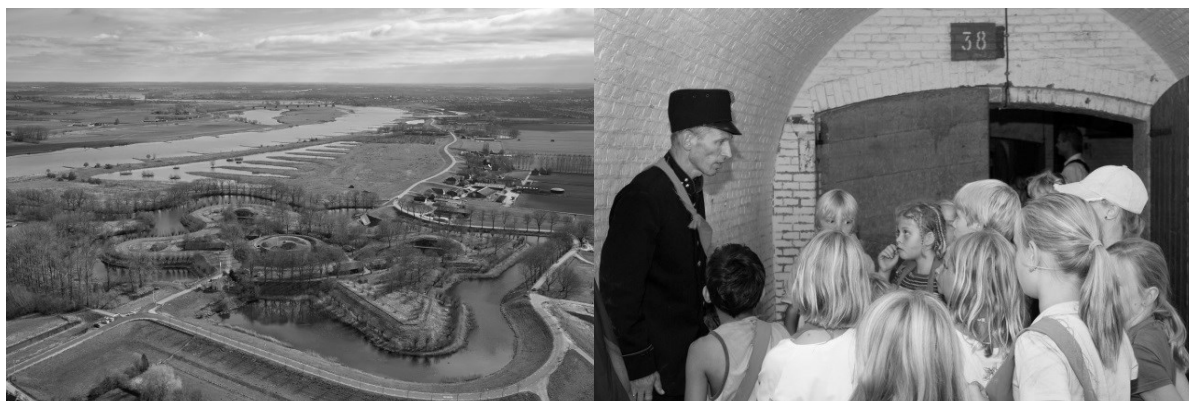
De uitvoering van het programma ligt op schema. Successen in 2016 waren bijvoorbeeld de openstelling van Fort 't Hemeltje, Gedenkplaats Fort Nigtevecht en het proeflokaal van Fortbrouwerij Everdingen. De forten Honswijk en Lunet aan de Snel zijn door de gemeente Houten aangekocht. Vervolgens is een kwartiermaker op Fort Honswijk aangesteld en is op Lunet aan de Snel gestart met een grootschalige restauratie.

UNESCO Werelderfgoed

De UNESCO nominatie van de Nieuwe Hollandse Waterlinie is de belangrijkste prioriteit binnen het programma. De NHW is geselecteerd om in 2019 mogelijk te worden toegevoegd aan de Werelderfgoedlijst, als uitbreiding van de Stelling van Amsterdam (werelderfgoed sinds 1996). In 2016 hebben alle betrokken provincies ingestemd met de methode waarop de NHW als werelderfgoed begrensd zal worden. Medio 2017 zullen de provincies het nominatiedossier indienen bij het Rijk. De voorbereiding ligt op schema.

Integrale gebiedsopgaven

Het programma NHW-SvA draagt bij aan het realiseren van integrale gebiedsopgaven. In 2016 is een start gemaakt met het ontwikkelen van de recreatieve functie van het Noorderpark, waarbij het linielandschap met de forten de Gagel en Ruigenhoek een belangrijke identiteitsdrager is. Ook is het eerste concept gereed van een ruimtelijk kader voor de forten van de SvA in de gemeente De Ronde Venen, dat ontwikkeling van dit gebied en de zes daarbinnen gelegen forten mogelijk maakt. De gemeente Nieuwegein heeft het bestemmingsplan Het Klooster vastgesteld, waarmee het voor Rijkswaterstaat mogelijk werd om een start te maken met de verbreding van het Lekkanaal en de aanleg van de 3e kolk Beatrixsluis. De ruimtelijke impact van deze ingreep op de NHW is hersteld met een ingenieus plan door de verplaatsing van de linieobjecten.

3.3 Romeinse Limes

Landelijke Limessamenwerking

De provincie werkt sinds 2011 in een landelijk samenwerkingsverband aan bescherming, beleving en benutting van de Limes. Op 17 december 2015 is het programma voor de periode 2016-2019 vastgesteld, met daarin afspraken over de drie pijlers van de samenwerking: de voorbereiding van de Werelderfgoednominatie, de verbetering van het publieksbereik en daarmee de bekendheid van de Limes, en bescherming van de kernwaarden.

In 2016 is vanuit de Limessamenwerking samen met partners als de Stichting Romeinse Limes Nederland, ANWB en Wandelnet gewerkt aan een LangeAfstandsWandelroute en een Landelijke Fietsroute Limes. In 2018 zullen deze gereed zijn. Tevens is een advies opgesteld over hoe de Limes gemarkeerd kan worden. Tenslotte is in opdracht van de Limessamenwerking het 'Interpretatiekader Romeinse Limes in Nederland' opgesteld. Dit biedt ondernemers langs de Limes en makers van Limestentoonstellingen een kader voor het vertellen van het verhaal. Uiterlijk in 2019 zal er een landelijke Limeskaart beschikbaar zijn voor het publiek.

UNESCO Werelderfgoed

De Romeinse Limes, de noordgrens van het oude Romeinse Rijk, is vanwege de grote archeologische betekenis voorgedragen om benoemd te worden tot UNESCO Werelderfgoed. Het voorbereiden van het nominatiedossier ligt op schema, dit zal volgens plan in 2019 gereed zijn. De universiteiten van Nijmegen en Leiden hebben in opdracht van de landelijke Limessamenwerking een wetenschappelijk onderbouwd advies uitgebracht voor de selectie en begrenzing van als Werelderfgoed voor te dragen terreinen. In 2017 zullen de provincies de selectie voor het conceptnominatiedossier vaststellen in overleg en samenspraak met de betrokken gemeenten. Voor de Utrechtse Limes was 2016 een gedenkwaardig jaar want in oktober zijn de door de provincie mogelijk gemaakte visualisatie van Castellum Fectio en de museale presentatie over de Limes op Fort Vechten geopend.

3.4 Ruimtelijk erfgoedbeleid

Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie

Wij zetten ons in voor het behouden en beleefbaar maken van gebieden en structuren met een bijzondere cultuurhistorische waarde, zoals de buitenplaatszones, militair erfgoed, agrarisch cultuurlandschap en archeologische vindplaatsen. Bij de herziening van de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en - Verordening (vastgesteld door PS op 12 december 2016) zijn drie erfgoedthema's aangepast:

- De begrenzing van het agrarisch cultuurlandschap boven de Gageldijk (Utrecht) is noordwaarts verkleind vanwege recreatieve ontwikkelingen in het Noorderpark.
- Er zijn twee nieuwe buitenplaatszones toegevoegd: Maarsbergse Flank en Remmerstein-Prattenburg.
- De begrenzing van de Nieuwe Hollandse Waterlinie is geheel gewijzigd en is nu identiek aan die van Landschap.

In het eerste jaar van de cultuur- en erfgoednota is hard gewerkt aan de nieuwe begrenzing en beschrijving van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en in het kielzog daarvan zijn adviezen gegeven bij veel ruimtelijke plannen die de waarden van de NHW raken. De samenwerking met andere provinciale beleidsterreinen zoals landschap, maar ook natuur en mobiliteit, is verder geïntensiveerd en resulteerde in een heel scala aan planadvisingen.

Cultuurhistorische waardenkaarten

Het beleid gericht op gemeentelijke cultuurhistorische waardenkaarten heeft geresulteerd in vier bijdragen aan nieuwe kaarten, voor de gemeenten Oudewater, Woerden, Lopik en Veenendaal. In de subsidievoorwaarden is opgenomen dat deze waardenkaarten inhoudelijk en technisch moeten aansluiten op de provinciale Cultuurhistorische Atlas (CHAT). Op basis van de geconstateerde achterstanden in gemeentelijk erfgoedbeleid blijft het beroep dat gemeenten doen op deze regeling achter bij de verwachting. Gemeenten blijken bijvoorbeeld onvoldoende menskracht te hebben voor opdrachtformulering en begeleiding. In 2017 zullen wij dit verder aanjagen.

Cultuurhistorische Atlas

De provinciale Cultuurhistorische Atlas (CHAT) is verbeterd wat betreft de selectiemogelijkheden op thema's en er zijn bij wijze van pilotproject enige apps ontwikkeld voor de professionele en publieke gebruikers. Er zijn data toegevoegd over militair erfgoed (NHW en vliegbasis Soesterberg) en er is opdracht verleend voor het onderzoek

naar historische infrastructuur. Tevens is een onderzoek gestart naar de tevredenheid van de gebruikers van de CHAT.

3.5 Fonds Erfgoedparels

Subsidieregeling Erfgoedparels

In de cultuur- en erfgoednota is vastgelegd dat de middelen voor restauratie van rijksmonumenten (Fonds Erfgoedparels) voortaan jaarlijks verdeeld worden op basis van een subsidieregeling. GS hebben op 24 mei 2016 de subsidieregeling 'Uitvoeringsverordening subsidie erfgoedparels provincie Utrecht' vastgesteld. Het plafond voor 2016 is gesteld op 3,3 miljoen euro. Het mandaat voor besluiten in het kader van dit subsidieproces ligt bij de portefeuillehouder Cultuur en Erfgoed.

Op 1 november 2016 sloot de regeling. Er zijn 33 verzoeken om subsidie zijn ontvangen, waarvan er zeventien ontvankelijk waren. Twaalf aanmeldingen voldeden niet aan de criteria, met name omdat ze in redelijke staat van onderhoud verkeren, of omdat ze niet publiek toegankelijk waren. Vier aanmeldingen voldeden wel aan de criteria, maar de eigenaren hebben niet meer gereageerd, ook niet na het sturen van een herinnering.

De zeventien overgebleven aanvragers hebben allemaal subsidie ontvangen. Het betreft zes aanvragen in de categorie historische buitenplaatsen, vijf kerken, twee scholen, één klooster, één museum, één begraafplaats en één onderdeel van een kerk (retabel). Van de zeventien aanvragers hebben tien een financieel advies gehad met het voor dit doel ingehuurd Bureau Buiten. In deze gesprekken is uitleg gegeven over het criterium cofinanciering, is gewezen op aanvullende subsidiemogelijkheden, fondsen en leningen, en is gesproken over publieke toegankelijkheid. In twee gevallen is het gevraagde subsidiebedrag in onderling overleg naar beneden bijgesteld. Uit een enquête naar de nieuwe aanpak met digitaal aanmeldingsloket, persoonlijk advies en duurzaamheidsscans blijkt dat eigenaren (zeer) tevreden zijn over deze aanpak.

Alle aanvragen zijn getoetst aan de volgende selectiecriteria:

1. Matig of slecht in de Erfgoedmonitor
2. Urgente restauratiebehoefte
3. Hoge cultuurhistorische waarde
4. Zekerheid van gebruik of herbestemming
5. Publieke toegankelijkheid, minimaal 10 keer per jaar voor een zo groot mogelijk publiek
6. Cofinanciering van minimaal 50% van de subsidiabele kosten.

Historische buitenplaatsen die voldoen aan deze criteria krijgen in principe voorrang. Alle aanvragen van buitenplaatsen zijn dan ook gehonoreerd.

Duurzaamheid

In de cultuur- en erfgoednota is duurzame monumentenzorg een belangrijk nieuw thema. Daarom is een samenwerking aangegaan met bureau Groene Grachten. Alle subsidieaanvragers krijgen desgewenst advies over de verduurzaming van hun pand. In 2016 zijn al elf duurzaamheidsscans uitgevoerd. Dit betreft 64% van alle aanvragers. Bureau Groene Grachten heeft met de eigenaar op locatie een gesprek gehad en het object bezocht. Dit resulteerde in een op het gebouw toegespitst rapport, waarin opgenomen het huidige energieverbruik en een overzicht van maatregelen die het meest besparing opleveren, alsmede de terugverdientijd. In het rapport zijn *quick wins* opgenomen, zoals ledverlichting, maar ook adviezen over wel of geen zonnepanelen en adviezen over isolatie aan de bovenkant van het gewelf in kerken.

Overzicht Fonds Erfgoedparels 2016

	Naam van het Monument	Totale projectkosten	Verleende subsidie	Multiplier	Project
1.	Landhuis de Horst Driebergen	165.000	60.000	2,75	Restauratie leien dak
2.	Kasteel de Haar Utrecht	1.499.985	450.000	3,33	Restauratie interieur hoofdgebouw
3.	Sint Jozefkerk Achterveld/Leusden	530.499	225.000	2,36	Restauratie glas in lood ramen van Charles Eyck
4.	Oranjerie Nijenrode Breukelen	486.000	102.868	4,72	Restauratie en herbestemming oranjerie (winter)/ruimte voor bijeenkomsten (zomer)
5.	Sint Bavokerk Harmelen	999.805	350.000	2,86	Restauratie dak en voegwerk
6.	Oude School Oudewater	606.707	78.242	7,75	Restauratie en herbestemming tot muziekschool
7.	Kasteel Amerongen	514.778	240.000	2,14	Restauratie 2 bruggen
8.	Augustinus Kerk Utrecht	1.607.672	518.924	3,10	Restauratie plafond
9.	Buitenplaats Beerschoten-Willinkshof Driebergen	175.000	80.000	2,19	Herstel dak, natuursteen, terrazzovloer van koepel. Herstel balustrades van brug
10.	OLV ten Hemelopneming in Houten	224.490	85.000	2,64	Herstel van voegwerk, ankers, loodwerk, leidekking, glas-in-lood, klokken en galmluiken
11.	Muur buitenplaats Doornburgh Maarssen	337.814	160.000	2,11	Restauratie tuinmuur (herbestemming Doornburgh)
12.	Begraafplaats Hogewal Woerden	237.000	60.286	3,93	Herstel van paden, graven, en groenaanleg
13.	Vm. Klooster Mariënhof Amersfoort	2.664.511	483.560	5,51	Totale restauratie: casco, leien dak, schilderwerk
14.	Museum Flehite Amersfoort	1.667.847	115.168	14,48	Vervanging kademuur (veroorzaakt verzakking van gebouw) en restauratie gebouw
15.	Koningin Wilhelminaschool Utrecht	526.629	140.360	3,75	Restauratie dak en kozijnen
16.	Grote kerk Vianen	226.693	83.168	2,73	Restauratie Retabel
17.	Dorpskerk Maarsbergen	160.874	67.424	2,39	Restauratie leien dak
	Totaal	12.631.304	3.300.000	3,83	

3.6 Publieksbereik cultureel erfgoed

Projectsubsidies Cultuur en Erfgoed

In het eerste jaar van de cultuur- en erfgoednota zijn elf nieuwe projecten publieksbereik erfgoed uitgevoerd met steun van de provincie, op basis van de Subsidieverordening Cultuur en Erfgoed. Al deze projecten behelzen samenwerkingen op bovenlokaal of zelfs landelijk niveau en sluiten aan op de erfgoedthema's uit de nota. Zo draagt de provincie bij aan Stichting Kastelen, Buitenplaatsen en Landgoederen die landelijk werkt aan betere openstelling van kastelen en buitenplaatsen. Dit traject sluit aan op de kastelenlijn van NBTC en tevens op de gastvrijheidslijn van kasteelmusea van RBT Heuvelrug. In 2018 zal een toeristische publicatie over de Utrechtse kastelen en buitenplaatsen verschijnen. Een ondersteund FOOD event op buitenplaatsen in de Heuvelrug heeft de potentie uit te groeien tot een jaarlijks aantrekkelijk festival op meerdere locaties.

Ook op het gebied van publieksbereik archeologie zijn stappen gezet. Zo is de pilot ArcheoHotspot, die startte in het Universiteitsmuseum Utrecht, nu een structurele voorziening geworden in Castellum Hoge Woerd. Deze locatie is een van de partners van het Utrechtse knooppunt Limes. Ook de pilot Nationale Archeologiedagen is succesvol te noemen. Ging het twee jaar geleden om drie deelnemende provincies, in 2016 waren dat er zeven. Zowel de bekendheid van het weekend (in de Maand van de Geschiedenis) als het aantal evenementen en de bezoekersaantallen zijn toegenomen.

De subsidieverordening biedt ook mogelijkheden voor nieuwe spelers en nieuwe partners. Zo is er een poëziewedstrijd uitgeschreven door een samenwerkingsverband van stadsdichters, bibliotheken en historische verenigingen op verschillende plekken in de provincie. Onderwerp van de gedichten is het Utrechtse erfgoed. Dit is een doorlopend traject waarbij evenementen worden georganiseerd met lokale partners. Overkoepelende partij is het Utrechtse Dichtersgilde, dat de resultaten van deze wedstrijden zal bundelen. Ook ondersteunde de provincie de vernieuwing van cursusaanbod voor cultureel erfgoed. Naar voorbeeld van steden als Den Bosch en Alkmaar hebben een dertigtal Utrechtse spelers de handen ineengeslagen om tot een aantrekkelijk nieuw cursusaanbod te komen, inclusief rondleidingen, locatiebezoeken en wandelingen. In eerste instantie is dit gestart in de stad Utrecht met de verwachting dat het zich binnen de provincie verder kan ontwikkelen.

Utrecht Altijd en uRule

Landschap Erfgoed Utrecht werkt verder aan UtrechtAltijd.nl, de webportal voor Utrechts Erfgoed. Er vindt een inhoudelijke vernieuwingsslag plaats en de marketing wordt uitgebreid. De eerste resultaten daarvan zullen in de loop van 2017 zichtbaar worden.

Het Cultuur Consortium Utrecht - waarin Landschap Erfgoed Utrecht deelneemt - ontwikkelt uRule, games voor Utrechtse erfgoediconen. uRule heeft zich landelijk ontwikkeld met nieuwe partners onder de vlag Storysavers. Onder die vlag werken acht erfgoedlocaties uit de provincie Utrecht met elkaar samen, daarbij ondersteund door gamebedrijf QLVR, voor de ontwikkeling en exploitatie van een platform voor erfgoedlocatiegames die je kunt spelen via een app op je mobiele telefoon.

Erfgoediconen: molens en kasteelmusea

Aan Het Utrechts Landschap, Stichting De Utrechtse Molens, Slot Zuylen en Kasteel Amerongen zijn vierjarige subsidiebeschikkingen afgegeven op basis van een meerjarenbeleidsplan. Hiermee is een noodzakelijke bodem gelegd onder exploitatie van deze organisaties. In de subsidiebeschikkingen zijn de eisen voor professioneel beheer van deze erfgoediconen uitgewerkt. Er zijn afspraken gemaakt over publieksbereik, een stabiel niveau van eigen inkomsten en de inzet van vrijwilligers.

We hebben ook een impuls gegeven aan de samenwerking van de Utrechtse kasteelmusea. Zij hebben met steun van de provincie in 2015 de Stichting Samenwerkende Kasteelmusea opgericht. Aan de volgende projecten wordt de komende jaren gewerkt: continuering publieksonderzoek, marketing en communicatie, stages en werkervaringsplaatsen, gezamenlijke promotiecampagne en partnerschappen met toerismebureaus. Verder is SSK een belangrijke nieuwe partner voor de toeristische (inter)nationale en regionale organisaties.

Vervolg Utrecht Verhaalt

Het Programma Utrecht Verhaalt is beëindigd, maar het beleid onder de noemer 'vertellen, verbinden en verdienen' wordt gecontinueerd in de cultuur- en erfgoednota. In 2016 zijn gesprekken gestart met toeristische bureaus die in 2017 zullen leiden tot marketingondersteuning van een aantal projecten publieksbereik erfgoed.

Inzet is om naast de doelstellingen 'vertellen en verbinden', ook de doelstelling 'verdienen' extra aandacht te geven. Zoals uit onderzoek van de Utrechtse musea is gebleken, hebben in 2016 1,2 miljoen bezoekers van de musea in de stad Utrecht 40 miljoen euro uitgegeven. Door arrangementen aan te bieden en touroperators te enthousiasmeren om hun aanbod in Utrecht te vergroten, wordt gestreefd naar extra inkomsten voor zowel de regio als de instellingen zelf.

3.7 Erfgoedplatforms

Als partner van het veld van cultuur en erfgoed gebruiken we kennis en organisatiekracht om ontwikkelingen te ondersteunen die aansluiten bij provinciale beleidsdoelen. Voorop staat het stimuleren van 'maatschappelijk eigenaarschap'. Deze aanpak heeft met de nieuwe cultuur- en erfgoednota nog een zetje in de rug gekregen. Landschap Erfgoed Utrecht creëert of ondersteunt mede op ons verzoek professionele netwerken rond bepaalde erfgoedcategorieën. Daarin worden kennis en ideeën uitgewisseld en wordt provinciaal beleid zowel gevoerd als uitgevoerd. Het Platform Utrechtse Buitenplaatsen mag inmiddels een succes worden genoemd, onder andere dankzij het jaarlijkse symposium. Het Platform Utrechts Agrarisch Cultuurlandschap is veelbelovend van start gegaan. Voor 2017 hebben we LEU gevraagd te onderzoeken of oprichting van een Utrechts platform religieus erfgoed meerwaarde heeft en of oprichting daarvan haalbaar is.

3.8 Onderzoek en ontwikkeling

Het stimuleren van onderzoek en ontwikkeling is een belangrijk aandachtspunt in de nieuwe cultuur- en erfgoednota. De inzet op onderzoek en ontwikkeling is deels een vervolg van de inzet op cultureel ondernemerschap in de vorige nota.

De focus ligt op versteviging van de cultuur- en erfgoedsector door samenwerking op drie niveaus:

- binnen instellingen: meer empowerment en zelfreflectie;
- tussen instellingen: meer samenwerking binnen de wereld van cultuur en erfgoed;
- tussen sectoren: meer samenwerking over de grenzen van de eigen sector heen.

Wij denken dat de sector beter in kan spelen op bijvoorbeeld de grillige publieksvoorkeuren, maar ook bij kan dragen met creativiteit aan maatschappelijke opgaven, waarvoor geen pasklare oplossingen bestaan. Advies op Maat en het BMC traject zijn voorbeelden van verstevigen van organisaties. Het voorgenomen onderzoek naar publiekswaardering en bekendheid van culturele instellingen en erfgoedlocaties zal starten in de tweede helft van 2017. Dat geldt ook voor het project gericht op samenwerking van cultuur met andere sectoren (cross overs), waarbij creativiteit wordt ingezet bij maatschappelijke opgaven.

Advies op Maat

Het succesvolle project Advies op Maat is gecontinueerd. Dit is een samenwerkingsproject van het Prins Bernhard Cultuurfonds Utrecht, de provincie Utrecht, ZIMIHC, Landschap Erfgoed Utrecht en de SESAM Academie. Doel van het project is het ondersteunen van culturele vrijwilligersorganisaties bij hun organisatievraagstukken, om zo de Utrechtse cultuursector met kennis te versterken. Van de 36 organisaties die zich in 2016 hebben aangemeld, hebben er twintig een Gouden Vraagteken gewonnen, goed voor vijf dagdelen advies van een adviseur van de SESAM Academie. Er werd advies gevraagd over vrijwilligersbeleid, financieel

beleid, marketingbeleid maar bijvoorbeeld ook bij het concretiseren van een visie. De twintig organisaties gaan een jaar lang met hun adviseur aan de slag en komen in juli 2017 opnieuw bijeen. Eén van hen wint bij die gelegenheid het Gouden Uitroepeten, een geldprijs van 5.000 euro, vrij te besteden aan de doelstelling van de winnende stichting of vereniging.

3.9 Bibliotheken

Het bibliotheekbeleid betreft een wettelijke taak die vorm krijgt via de bekostiging van het Bibliotheek Service Centrum (BiSC). BiSC zorgt voor structurele provinciale diensten zoals ICT, logistiek en innovatie en daarmee voor goede en betaalbare diensten aan onze inwoners zoals een gezamenlijke pas en toegang tot een provinciale collectie.

In afwachting van de nieuwe bibliotheekvisie heeft BiSC een subsidiebeschikking ontvangen voor alleen het jaar 2017. Op basis van de nieuwe bibliotheekvisie en de daarop gebaseerde subsidieaanvraag van BiSC zal voor de periode 2018 – 2020 een nieuwe subsidiebeschikking worden verleend, waarin BiSC naar verwachting ook de taak krijgt het op basis van de cultuurnota beschikbare innovatiebudget voor bibliotheken in te zetten.

3.10 Cultuur- en erfgoededucatie

Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht

Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht (LEU) hebben subsidie gekregen om ervoor te zorgen dat kinderen in het primair onderwijs kennismaken met de rijke cultuur en het bijzondere erfgoed in de provincie, ook met als doel om bij te dragen aan de *21st century skills* zoals creativiteit, probleemoplossend denken en ook digitale vaardigheden.

Kunst Centraal werkt met twee basis programma's. Dit zijn het Kunstmenu (57.297 leerlingen van 294 scholen in 22 gemeenten ervaren professionele kunst - theater en dans, literatuur en beeldende kunst, film, muziek en mediakunst) en het Cultuurprogramma (43.468 leerlingen van 224 scholen in 15 gemeenten ervaren hun lokale culturele omgeving).

Convenant Cultuureducatie met Kwaliteit

Voor 2017-2020 is er een convenant gesloten met tussen de provincie, het Rijk en 9 Utrechtse gemeenten (De Bilt, Stichtse Vecht, Woerden, Nieuwegein, Houten, Veenendaal, Bunschoten, Soest en Zeist) voor de uitvoering van Cultuureducatie met Kwaliteit. Cultuureducatie met Kwaliteit is een verdiepingsprogramma, bovenop de twee basisprogramma's van Kunst Centraal, en is gericht op scholen die de plek van cultuureducatie in hun onderwijs willen versterken. Het bevordert de samenwerking tussen scholen en culturele instellingen, de deskundigheid van leerkrachten en vakdocenten en draagt bij aan het ontwikkelen van doorlopende leerlijnen.

3.11 Festivals

In 2016 is op basis van de nieuwe cultuur- en erfgoednota en een advies van externe deskundigen besloten om een aantal festivals subsidie te verlenen voor de periode 2017-2020. We ondersteunen vier (inter)nationaal bekende festivals, te weten Nederlands Film Festival, Festival Oude Muziek, SPRING en Tweekakt. Daarnaast hebben we bijgedragen aan de festivals Spoffin, Holland Animation Film Festival, Internationaal Literatuurfestival, Café Theater Festival en Amersfoort Jazz Festival. De festivals in de stad Utrecht hebben gezamenlijk een marktonderzoek laten uitvoeren, waarbij publieksbereik en doelgroepen zijn onderzocht. Op basis daarvan willen de festivals onder andere maatregelen treffen om Utrecht nog beter te profileren als festivalstad.

Deel II: Voortgang inzet beleidsinstrumenten

Volgens de indeling van de cultuur- en erfgoednota wordt hier de stand van zaken per beleidsinstrument weergegeven. De nota is opgezet langs de lijn van maatschappelijke opgaven, te bereiken effecten en beleidsdoelstellingen. Aan de hand van de benoemde meetpunten bij de beleidsinstrumenten kan worden bepaald of het beleid succesvol is.

Veel meetpunten behoeven pas in het laatste jaar van de nota gerealiseerd te zijn; in dat geval wordt alleen een indicatie gegeven van de verwachting of het doel zal worden gerealiseerd. Dit wordt gevisualiseerd aan de hand van een stoplichtrapportage. De indeling en paragraafnummering correspondeert met de cultuur- en erfgoednota. Alleen over de cultuurpacten – die bij vele meetpunten terugkwamen – wordt hier niet gerapporteerd omdat de gesprekken daarover nog volop gaande zijn en alles wat daarover te melden is in het vorige hoofdstuk staat.

4. Opgave ‘Hebben en houden: samen zorgen voor erfgoed’

4.1 Cultuurhistorisch waardevolle landschappen en archeologische zones verankeren in ruimtelijk beleid

Effect

De cultuurhistorisch waardevolle, bovenlokale landschappelijke en archeologische structuren zijn bekend, veiliggesteld en dragen bij aan ruimtelijke kwaliteit.

Doelstellingen

1. Het provinciale beleid ten aanzien van natuur, landschap, recreatie, landbouw en infrastructuur houdt rekening met de cultuurhistorische waarde van landschappelijke en archeologische elementen en structuren en versterkt deze waar mogelijk.
2. Het ruimtelijk beleid van gemeenten houdt rekening met de cultuurhistorische waarde van landschappelijke en archeologische elementen en structuren en versterkt deze waar mogelijk.
3. De provinciale en gemeentelijke Limes- en Waterliniepartners hebben in 2018 een gezamenlijk kader voor de bescherming van de Limes, de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam.

Voortgang beleidsinstrumenten en meetpunten

Beleidsinstrument	Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en Provinciale Ruimtelijke Verordening
Toelichting	Provinciale regelgeving m.b.t. ruimtelijke plannen van gemeenten. Besluitvorming over nieuw ruimtelijk erfgoedbeleid vindt plaats in het kader van de herijking van de PRS en de PRV.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• Herziene PRS en PRV vastgesteld in 2017 door PS.
Voortgang	De herziene PRS en PRV zijn door PS vastgesteld op 12 december 2016. Daarbij zijn enige wijzigingen doorgevoerd. De begrenzing van het agrarisch cultuurlandschap boven de Gageldijk (Utrecht) is noordwaarts verkleind vanwege recreatieve ontwikkelingen in het Noorderpark, er zijn twee nieuwe buitenplaatszones toegevoegd (Maarsbergse Flank en Remmerstein-Prattenburg) en de begrenzing van de Nieuwe Hollandse Waterlinie is geheel gewijzigd.

Beleidsinstrument	Omgevingsvisie en - verordening
Toelichting	In het kader van de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2018 dienen de PRS en de PRV omgezet te worden in een Omgevingsvisie- en verordening.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Limes, NHW en SvA in 2019 begrensd en beschermd in Omgevingsvisie en – verordening. • Overige PRV-zones beleidsneutraal omgezet naar de Omgevingsverordening.
Voortgang	De voorbereiding van de UNESCO nominatiedossiers voor de NHW, de SvA en de Limes ligt op schema en deze zullen naar verwachting tijdig gereed zijn om de aan te passen begrenzings van het (toekomstig) werelderfgoed te kunnen meenemen in de nieuwe provinciale Omgevingsvisie- en verordening.
	

Beleidsinstrument	Subsidieverordening Cultuur en Erfgoed (ruimtelijk erfgoedbeleid)
Toelichting	Uitvoeringsverordening voor het verlenen van subsidies op basis van deze beleidsnota, hier in te zetten ten behoeve van cultuurhistorische en archeologische waardenkaarten en verkenningen.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • 80% van de gemeenten heeft in 2019 een cultuurhistorische en een archeologische waardenkaart. • Nieuwe gemeentelijke cultuurhistorische en archeologische waardenkaarten sluiten inhoudelijk en technisch aan op de provinciale CHAT.
Voortgang	Het beleid gericht op gemeentelijke cultuurhistorische waardenkaarten heeft geresulteerd in vier bijdragen aan nieuwe kaarten, voor de gemeenten Oudewater, Woerden, Lopik en Veenendaal. In de subsidievoorwaarden is opgenomen dat deze waardenkaarten inhoudelijk en technisch moeten aansluiten op de CHAT. Op basis van de geconstateerde achterstanden in gemeentelijk erfgoedbeleid blijft het beroep dat gemeenten doen op deze regeling achter bij de verwachting.
	

Beleidsinstrument	Cultuurhistorische Atlas
Toelichting	De provinciale dataverzameling op het gebied van ruimte en cultuurhistorie; handreiking en inhoudelijk referentiekader voor ruimtelijk beleid van provincie, gemeenten en waterschappen; inspiratiebron voor particuliere eigenaren en ontwikkelaars.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • CHAT is actueel en aangevuld met informatie over historische infrastructuur. • CHAT scoort in 2019 minstens een 7,5 voor klanttevredenheid.
Voortgang	De CHAT is verbeterd wat betreft de selectiemogelijkheden op thema's en er zijn bij wijze van pilotproject enige apps ontwikkeld voor de professionele gebruikers en het algemene publiek. Er zijn data toegevoegd over militair erfgoed (NHW en vliegbasis Soesterberg) en voor het onderzoek naar historische infrastructuur is opdracht verleend. Tevens is een onderzoek gestart naar de tevredenheid van de gebruikers van de CHAT.
	

4.2 Monumenten instandhouden en beheren

Effect

De Utrechtse (rijks)monumenten staan er zo goed bij dat ze hun deel van het verhaal van Utrecht kunnen blijven vertellen.

Doelstellingen

1. Het is duidelijk in welke staat de Utrechtse rijksmonumenten verkeren en waar restauratie urgent is.
2. Historische buitenplaatsen en andere rijksmonumenten met een urgente restauratiebehoefte zijn duurzaam gerestaureerd en leveren een bijdrage aan de kwaliteit van de leefomgeving.
3. Eigenaren van gemeentelijke monumenten zijn in staat de restauratie van hun eigendom zelf te bekostigen.
4. De Utrechtse rijksmonumenten zijn in gebruik en worden door hun eigenaren goed onderhouden.
5. Platforms rond specifieke erfgoedcategorieën vergroten de kennis en stimuleren kennisdeling onder eigenaren, deskundigen en betrokkenen.
6. Gemeenten en bedrijven beschikken over voldoende capaciteit en kennis voor beleid en uitvoering op het gebied van monumenten en archeologie.

Voortgang beleidsinstrumenten en meetpunten

Beleidsinstrument	Utrechtse Erfgoedmonitor
Toelichting	Doorlopend onderzoek naar de onderhoudstoestand en restauratiebehoefte van Utrechtse rijksmonumenten (m.u.v. woonhuizen).
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• Erfgoedmonitor is uitgebreid met archeologische rijksmonumenten in 2016 en informatie over energiegebruik in 2018.• Volgende rapportage beschikbaar in 2018.• Aantal historische buitenplaatsen in matig tot slechte staat is in 2018 met 25% afgenomen t.o.v. 2014.• Aantal overige rijksmonumenten in matig tot slechte staat is in 2018 met 15% afgenomen t.o.v. 2014.
Voortgang	In 2016 zijn alle archeologische monumenten (103 in totaal) toegevoegd aan de Utrechtse Erfgoedmonitor. De RCE heeft aan Utrecht toegezegd om de uitbreiding van de monitor met data over het energieverbruik mee te financieren. In 2018 zullen de actuele gegevens uit de Erfgoedmonitor bekend worden gemaakt. Dan kan worden vastgesteld in hoeverre de restauratieachterstand is afgenomen.

Beleidsinstrument	Monumentenwacht Utrecht
Toelichting	Partnerinstelling van de provincie. Voert onafhankelijke inspecties uit op abonnementsbasis. Levert informatie aan voor de Erfgoedmonitor en ondersteunt monumenteigenaren (abonnees) met inspectie en advies.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• MWU voert in 2019 met hetzelfde budget minstens 10% meer inspecties uit dan in 2015.• MWU scoort in 2019 minstens een 7,5 voor klanttevredenheid.• MWU heeft in 2019 minstens 10% meer abonnees dan in 2015.
Voortgang	In de subsidiebeschikking voor de periode 2017-2020 zijn de bovenstaande meetpunten als subsidievoorwaarden meegenomen. De MWU zelf heeft deze ambities voor de langere termijn ook al naar boven bijgesteld en uitgebreid met ambities op het gebied van certificering en het verhogen van de effectiviteit en de efficiency van de organisatie.

Beleidsinstrument	Subsidieverordening Fonds Erfgoedparels
Toelichting	Provinciaal fonds voor restauratie van rijksmonumenten.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Multipliereffect minimaal 2,5. • 25% van de aanvragers heeft een duurzaamheidsscan laten doen. • 10 leegstaande monumenten zijn wind- en waterdicht gemaakt.
Voortgang	<p>Het multipliereffect van de provinciale investeringen in restauratie van rijksmonumenten lag in 2016 op 3,8 en daarmee dus ruim boven het streefdoel. Hetzelfde geldt voor het aantal duurzaamheidsscans: 64 % van de aanvragers heeft deze laten uitvoeren. Er zijn nog geen subsidies vertrekt voor het wind- en waterdicht maken van leegstaande monumenten. Dat wordt in de loop van 2017 in overleg met de MWU opgepakt.</p>

Beleidsinstrument	Cultuurfonds voor Monumenten Utrecht
Toelichting	Revolverend fonds voor restauraties van gemeentelijk beschermde monumenten.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Geen wachtlijst voor aanvragen CMU.
Voortgang	<p>In 2016 zijn door het Nationaal Restauratiefonds als beheerder van het Cultuurfonds voor Monumenten Utrecht in totaal 7 leningen verstrekt. Per 1 januari 2017 was er nog ruim € 1 miljoen in kas (startkapitaal was € 6,3 miljoen). Er zijn 94 lopende leningen, 2 offertes en 1 aanvraag, dus er is geen sprake van een wachtlijst.</p>

Beleidsinstrument	Steunpunt Archeologie en Monumenten Utrecht
Toelichting	Partnerinstelling van de provincie. Ondersteunt en adviseert gemeenten bij de vormgeving en uitvoering van hun monumentenbeleid. Voert vierjaarlijks de Monitor Erfgoedbeleid Utrechtse gemeenten uit.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • In 2019 maken minimaal 24 gemeenten op regelmatige basis gebruik van de diensten van STAMU. • STAMU scoort in 2019 minstens een 7,5 voor klanttevredenheid. • In 2018 heeft twee derde van de gemeenten voldoende kennis in huis t.a.v. monumentenzorg en archeologie.
Voortgang	<p>Bovenstaande meetpunten zijn als subsidievoorwaarden opgenomen in de subsidiebeschikking 2017-2020 voor het steunpunt. Met name laatstgenoemd punt is behoorlijk ambitieus, maar het is destijds in goed overleg met het steunpunt opgenomen in de cultuur- en erfgoednota.</p>

Beleidsinstrument	Restauratie Opleidingsproject
Toelichting	Samenwerkingsproject van diverse overheden om het aantal leerwerkplekken in het restauratievak te vergroten.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Per jaar worden minstens 5 leerlingen geplaatst bij Utrechtse restauratieprojecten die een provinciale subsidie ontvangen.
Voortgang	<p>Bovenstaand meetpunt is als subsidievoorwaarde opgenomen in de subsidiebeschikking 2017-2020 voor het ROP. Het ROP zet zich ook in voor het behoud van het restauratievak in het onderwijs en bezoekt een jaarlijks groeiend aantal VMBO's en MBO's (2017: 50% van het totaal aantal scholen) om leerlingen te interesseren voor een opleidingsplaats.</p>

4.3 Cultuurhistorisch waardevolle landschappen en archeologische zones instandhouden en beheren

Effect

De cultuurhistorisch waardevolle, bovenlokale landschappelijke en archeologische structuren staan er zo goed bij dat ze herkenbaar en 'leesbaar' zijn.

Doelstellingen

1. Burgers en maatschappelijke organisaties nemen een groeiend aandeel van het onderhoud van cultuurhistorisch waardevolle landschappelijke en archeologische structuren voor hun rekening.
2. De Nieuwe Hollandse Waterlinie, de Stelling van Amsterdam en de Limes worden goed beheerd.
3. Het cultuurhistorisch waardevolle ensemble van structuren en objecten op Park Vliegbasis Soesterberg verkeert grotendeels in een redelijke staat van onderhoud.

Voortgang beleidsinstrumenten en meetpunten

Beleidsinstrument	Landschap Erfgoed Utrecht
Toelichting	Partnerinstelling van de provincie. Werft en traint vrijwilligers, vormt beheergroepen en coördineert hun inzet.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • LEU creëert per jaar twee nieuwe vrijwilligersgroepen voor erfgoed en landschap en handhaaft de bestaande groepen. • De door LEU opgezette Liniewacht heeft in 2019 afspraken met minstens 10 forten over groenbeheer. • LEU scoort in 2019 hoger op klanttevredenheid dan in 2014, met een minimum van 7,5.
Voortgang	<p>Gezien de voorgenomen organisatieontwikkelingen heeft LEU in afwijking van het nieuwe Draaiboek partnerinstellingen alleen voor 2017 subsidie ontvangen, met daarbij het verzoek om voor 2018-2020 een nieuw beleidsplan in te dienen. Voor 2017 zijn de volgende indicatoren in de beschikking opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • LEU creëert twee nieuwe vrijwilligersgroepen voor erfgoed en landschap en handhaaft de bestaande groepen. Landschap Erfgoed Utrecht stuurt daarbij op de provinciale speerpunten voor erfgoedbeleid. • De door LEU opgezette Liniewacht heeft afspraken met minstens drie forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en/of de Stelling van Amsterdam over groenbeheer.

Beleidsinstrument	Programma Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam 2016-2020 (managementplan en expertteam)
Toelichting	Het beheer van de NHW en de SvA wordt vastgelegd in een managementplan. Partijen die participeren in de exploitatie van de NHW en de SvA kunnen beroep doen op het expertteam voor ondersteuning bij het opstellen van businessmodellen en beheerplannen.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Het managementplan voor de NHW en de SvA is vastgesteld in 2017. • Het expertteam heeft in 2019 minstens 5 adviezen uitgebracht met betrekking tot de NHW en de SvA.
Voortgang	<p>Het managementplan is in concept gereed en zal medio 2017 tegelijk met het UNESCO nominatiedossier worden vastgesteld. Het Linie Expert Team (LET) heeft bovengenoemd meetpunt reeds in 2017 behaald, want er zijn al zes adviezen gegeven.</p>

Beleidsinstrument	Programma Park Vliegbasis Soesterberg
Toelichting	In het kader het integrale programma Park Vliegbasis Soesterberg werken we aan instandhouding en beheer van het aanwezige militair erfgoed.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • De onderhoudsopgave van cultuurhistorisch waardevolle objecten op Park Vliegbasis Soesterberg is in 2016 bekend. • De onderhoudsopgave is in 2019 met minstens 25% gedaald.
Voortgang	Er is in 2016 op basis van rapporten van de Monumentenwacht Utrecht een plan gemaakt voor de renovatie van het militaire erfgoed op de vliegbasis. De uitvoering start in 2017. Het betreft de 14 belangrijkste iconen van de vliegbasis, die gezamenlijk een goed beeld geven van het totale erfgoed.
	

4.4 Archeologische vondsten en provinciaal archief beheren

Effect

Archeologische vondsten, opgravingsdocumentatie en het provinciaal historisch archief worden goed gebruikt als bron van kennis en verhalen over de rijke Utrechtse geschiedenis.

Doelstellingen

1. De provincie beschikt over en draagt bij aan adequate voorzieningen en randvoorwaarden voor beheer en toegankelijkheid van archeologische vondsten.
2. Utrecht en Amersfoort beschikken over een aangewezen gemeentelijk archeologisch depot.
3. Beheer en (digitale) toegankelijkheid van de archieven van de provincie zijn geborgd door middel van een dienstverleningsovereenkomst met Het Utrechts Archief.

Voortgang beleidsinstrumenten en meetpunten

Beleidsinstrument	Provinciaal Archeologisch Depot
Toelichting	Wettelijk verplichting t.a.v. instandhouding, beheer en toegankelijkheid van archeologische vondsten
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Depot is uiterlijk in 2019 gecertificeerd. • Nieuw digitaal depotbeheerssysteem is in 2018 operationeel. • Aansluiting op gecertificeerd e-depot voor opgravingsdocumentatie is gerealiseerd in 2018.
Voortgang	Om het huidige depot te certificeren zullen enkele aanpassingen moeten worden doorgevoerd. Deze zijn nog niet gepland. Eerst worden de samenwerkingsmogelijkheden met het archeologisch depot van de stad Utrecht onderzocht, ook in breder verband met de Utrechtse musea en collecties. De ontwikkeling van het nieuwe digitaal depotbeheerssysteem (samen met andere provincies) ligt op schema. Met betrekking tot het e-depot zijn gesprekken gaande met DANS (Data Archiving and Networked Services, een organisatie die voorziet in het duurzaam behoud van archeologische opgravingsdocumentatie). In de loop van 2017 wordt bekend of en onder welke voorwaarden DANS de Utrechtse opgravingsdocumentatie kan opnemen.
	

Beleidsinstrument	Beleidsregel aanwijzing gemeentelijke archeologische depots
Toelichting	In 2012 vastgesteld juridisch kader voor het gemeentelijk beheer van archeologische vondsten.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Utrecht heeft in 2016 een aangewezen archeologisch depot. • De depots van Amersfoort en Utrecht voldoen aan de eisen.
Voortgang	<p>Het depot van de gemeente Utrecht is in 2016 aangewezen door de Provincie Utrecht. Het depot van Amersfoort was eerder al aangewezen. Conform het 'Besluit Aanwijzing Gemeentelijke Depots Bodemvondsten Utrecht' voldeden de depots bij aanwijzing aan de eisen. Via de jaarlijkse rapportageplicht volgt de provincie of de depots blijven voldoen aan de eisen.</p>

Beleidsinstrument	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer
Toelichting	De SIKB beheert de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie en legt daarmee de basis voor de kwaliteit van het archeologiestelsel.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Het certificeringsstelsel is uiterlijk in 2019 ingevoerd. • Bedrijven, overheden en opdrachtgevers sturen op kwaliteit m.b.v. richtlijnen en andere instrumenten van SIKB.
Voortgang	<p>De beoordelingsrichtlijn voor certificering van de SIKB is sinds juli 2016 van kracht. Bedrijven hebben tot juli 2017 de tijd om zich te certificeren, daarna kunnen zij niet meer op basis van hun oude opgravingsvergunning archeologisch onderzoek uitvoeren. Via het Centraal College van Deskundigen Archeologie heeft de provincie samen met andere overheden en opdrachtgevers gestuurd op de kwaliteit van de richtlijnen en andere instrumenten van SIKB.</p>

Beleidsinstrument	Dienstverleningsovereenkomst voor het beheer van het provinciaal archief
Toelichting	Op grond van de Archiefwet moeten de provinciale archieven in goede, geordende en toegankelijke staat verkeren en moeten de archieven ouder dan 20 jaar zijn overgebracht naar een archiefbewaarplaats en publiek toegankelijk zijn.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Het provinciaal archief wordt conform de eisen van de Archiefwet beheerd. • Er is een nieuwe dienstverleningsovereenkomst voor het beheer van het provinciaal archief met ingang van 2018. • Aansluiting op een e-depot voor duurzame bewaring van digitale archiefbestanden gereed 2018.
Voortgang	<p>Het provinciaal archief wordt naar tevredenheid beheerd. In 2017 wordt een nieuwe samenwerkingsperiode met Het Utrechts Archief per 2018 voorbereid. Daartoe is een extern onderzoek uitgezet naar de kosten. Ook aansluiting op het e-depot is in voorbereiding, in 2016 is een pilotproject uitgevoerd. De inzet is dat deze wettelijke taken niet meer worden uitgevoerd in het kader van het cultuur- en erfgoedbeleid, maar in het kader van de provinciale bedrijfsvoering.</p>

4.5 Erfgoediconen beheren

Effect

Buitenplaatsen met een publieksfunctie en molens fungeren als iconen van het Utrechts erfgoed en hebben een toekomst dankzij goed beheer en gezonde exploitatie.

Doelstellingen

1. De iconen van het Utrechts erfgoed worden professioneel beheerd.
2. De iconen van het Utrechts erfgoed hebben een minstens stabiel niveau van eigen inkomsten en een gezonde diversiteit aan inkomstenbronnen en financieringsvormen.
3. Burgers en maatschappelijke instellingen nemen een groeiend aandeel van het onderhoud en beheer van de iconen van het Utrechts erfgoed voor hun rekening.

Voortgang beleidsinstrumenten en meetpunten

Beleidsinstrument	Beheersubsidies erfgoediconen
Toelichting	De provincie verstrekt beheersubsidies aan Het Utrechts Landschap, de Stichting De Utrechtse Molens, Slot Zuylen en Kasteel Amerongen.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• De iconen voldoen aan de eisen van professioneel beheer zoals uitgewerkt in de subsidiebeschikkingen.
Voortgang	Aan Het Utrechts Landschap, Stichting De Utrechtse Molens, Slot Zuylen en Kasteel Amerongen zijn vierjarige subsidiebeschikkingen afgegeven op basis van een meerjarenbeleidsplan en meerjarenbegroting. Hiermee is een noodzakelijke bodem gelegd onder exploitatie van deze organisaties. In de subsidiebeschikkingen zijn de eisen voor professioneel beheer van deze erfgoediconen uitgewerkt. Er zijn afspraken gemaakt over publieksbereik, een stabiel niveau van eigen inkomsten en de inzet van vrijwilligers.

Beleidsinstrument	Stichting Samenwerkende Kasteelmusea
Toelichting	Partnerinstelling van de provincie ter ondersteuning en versterking van de (samenwerking tussen de) Utrechtse kasteelmusea.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• De samenwerkende kasteelmusea werken in 2019 samen op het gebied van bedrijfsvoering en dat vertaalt zich in 15% meer eigen inkomsten of 15% kostenreductie (of een combinatie daarvan) ten opzichte van 2015.
Voortgang	De samenwerking van de SSK is in 2016 opgestart. Aan de volgende projecten wordt de komende jaren gewerkt: continuering publieksonderzoek, marketing en communicatie, stages en werkervaringsplaatsen, gezamenlijke promotiecampagne en partnerschappen met toerismebureaus. Verder is SSK een belangrijke nieuwe partner voor de toeristische (inter)nationale en regionale organisaties.

Beleidsinstrument	Landschap Erfgoed Utrecht
Toelichting	Partnerinstelling van de provincie. Werft en traint vrijwilligers..
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • LEU scoort in 2019 hoger op klanttevredenheid dan in 2014, met een minimum van 7,5.
Voortgang	Gezien de voorgenomen organisatieontwikkelingen heeft LEU in afwijking van het nieuwe Draaiboek partnerinstellingen alleen voor 2017 subsidie ontvangen, met daarbij het verzoek om voor 2018-2020 een nieuw beleidsplan in te dienen. Voor 2017 zijn geen voorwaarden met betrekking tot klanttevredenheid opgenomen.
	

Beleidsinstrument	Subsidieverordening Cultuur en Erfgoed (onderzoek en ontwikkeling)
Toelichting	De subsidieverordening biedt een basis om onderzoek en ontwikkeling door erfgoediconen te ondersteunen, ter onderbouwing van innovaties en beleidskeuzes.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Alle erfgoediconen hebben in 2019 verbeteringen doorgevoerd in hun exploitatiemodel.
Voortgang	In alle meerjarige beschikkingen met beheerders van erfgoediconen is ingezet op versterking en verzakelijking van de instelling.
	

5. Voortgang opgave Promoten en profileren: ‘beleefbaar maken van erfgoed en cultuur’

5.1 Instellingen verstevigen en verzakelijken

Effect

De provincie Utrecht heeft vitale en innovatieve cultuur- en erfgoedorganisaties, met een groot maatschappelijk draagvlak.

Doelstellingen

1. Onze partnerorganisaties en andere subsidieontvangers hebben zowel binnen als buiten de eigen sector een sterk netwerk en werken daarbinnen intensief en constructief samen.
2. De cultuur- en erfgoedorganisaties in de provincie Utrecht hebben een unieke waarde-propositie en een gezonde bedrijfsvoering.
3. De provincie en het veld hebben inzicht in de bekendheid van en de waardering voor de culturele voorzieningen en de culturele profielen van streken en gemeenten.

Voortgang beleidsinstrumenten en meetpunten

Beleidsinstrument	Subsidieverordening Cultuur en Erfgoed (onderzoek en ontwikkeling)
Toelichting	De subsidieverordening vormt de basis voor het verdelen van het stimuleringsbudget voor onderzoek en ontwikkeling, hier in te zetten voor advies en begeleiding in Business Model Canvastrajecten (BMC) en voor deelname aan Advies op Maat.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• 8 instellingen per jaar nemen deel aan BMC.• 10 instellingen per jaar nemen deel aan Advies op Maat.
Voortgang	In 2016 heeft een meervoudige aanbesteding plaatsgevonden voor een bureau dat de BMC trajecten gaat uitvoeren in 2017, 2018 en 2019. Voorjaar 2017 is een keuze gemaakt en worden afspraken gemaakt over de uitvoering. Advies op Maat is een samenwerkingsproject met onder andere het Prins Bernhard Cultuurfonds Utrecht en werd in 2016 voor de vierde maal uitgevoerd. Er namen in totaal 20 instellingen deel.

Beleidsinstrument	Onderzoek profilering en publieksbereik cultuur en erfgoed
Toelichting	Opdracht voor (periodiek te herhalen) onderzoek naar publiekswaardering en bekendheid van culturele voorzieningen en erfgoedlocaties.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• Rapport onderzoek profilering en publieksbereik in 2018 beschikbaar.
Voortgang	In de tweede helft van 2017 wordt gestart met de aanbesteding van de opdracht voor onderzoek naar publiekswaardering en bekendheid van culturele voorzieningen en erfgoedlocaties. Bij dit onderzoek worden gemeenten en culturele instellingen betrokken. De afbakening van de opdracht kost meer tijd dan voorzien.

Beleidsinstrument	Beheersubsidies erfgoediconen
Toelichting	Publieksgerichte partnerinstellingen van de provincie; hier toegespitst op hun deelname aan onderzoek profilering en publieksbereik.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Alle publieksgerichte partnerinstellingen nemen deel aan het onderzoek profilering en publieksbereik.
Voortgang	Hierover zijn afspraken gemaakt in de meerjarige subsidiebeschikkingen.

5.2 Cultuurhistorisch waardevolle landschappen en archeologische zones etaleren en exploiteren

Effect

De cultuurhistorische waarden van landschap en archeologie komen goed tot hun recht in gebiedsontwikkeling en maken Utrecht aantrekkelijker voor bewoners, bezoekers en bedrijven.

Doelstellingen

1. Kunst, vormgeving en culturele programmering worden ingezet om de historische verhalen over het landschap over te brengen op de bezoeker.
2. De basisvoorzieningen voor de toegankelijkheid en beleefbaarheid van Park Vliegbasis Soesterberg zijn gerealiseerd.
3. Lanenstructuren, zichtlijnen en kleine landschapselementen in de buitenplaatszones op de Utrechtse Heuvelrug zijn hersteld, zichtbaar en beleefbaar.
4. Het programma Grebbelinie Boven Water is afgerond.
5. Het gebied Amelisweerd/Rhijnauwen/Vechten is beter ontsloten en ingericht en de cultuurhistorische waarde van het gebied is bekend bij bewoners en bezoekers.
6. Het nominatiedossier voor plaatsing van de Nieuwe Hollandse Waterlinie op de Werelderfgoedlijst van UNESCO is in 2017 gereed.
7. De Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam zijn in 2020 economisch en maatschappelijk rendabel en klaar om op eigen benen te staan.
8. Het nominatiedossier voor plaatsing van de Limes op de Werelderfgoedlijst van UNESCO is in 2019 gereed.

Voortgang beleidsinstrumenten en meetpunten

Beleidsinstrument	Meerjarenprogramma Agenda Vitaal Platteland 2016-2019
Toelichting	De Agenda Vitaal Platteland geeft uitvoering aan de realisatie van het provinciaal beleid voor het landelijk gebied.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Programma Grebbelinie boven Water afgerond 2019. • Exploitatie Fort aan de Buursteeg in 2016 geborgd bij ondernemer.
Voortgang	Het programma Grebbelinie boven Water is grotendeels afgerond. Het laatste grote project - het realiseren van een bezoekerscentrum op het Fort aan de Buursteeg - is in 2016 feestelijk van start gegaan.

Beleidsinstrument	Programma Park Vliegbasis Soesterberg
Toelichting	Deels samen met partners uit te voeren projecten en deels programma van eisen ten behoeve van de verkoop.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • In 2019 beschikt het park over goede basisvoorzieningen voor het publiek. • Minimaal twee culturele manifestaties in de periode 2016-2019.
Voortgang	Onder leiding van een landschapsarchitect is in 2016 met alle partners een plan gemaakt voor de verbeteringen van de recreatieve voorzieningen. Dit betreft zowel de padenstructuur als de algemene voorzieningen zoals bebording, meubilair en uitkijkpunten. De uitvoering start in 2017.
	

Beleidsinstrument	Provinciale infrastructurele projecten en inrichting landelijk gebied
Toelichting	Uitvoeringsprojecten van de provincie Utrecht buiten het cultuur- en erfgoedbeleid.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijks verwijst minstens één provinciaal uitvoeringsproject door middel van kunst of vormgeving naar cultuurhistorische omgevingswaarden.
Voortgang	In 2016 is de N421 (Limesbaan) geopend. In de tunnel bij de Achterdijk is een kunstwerk gerealiseerd dat de rijke archeologische geschiedenis van dit gebied verbeeldt. Er is opdracht gegeven voor een ontwerp t.b.v. beleving van de Linie van Linschoten (onderdeel Oude Hollandse Waterlinie), naar aanleiding van de voorgenomen aanpassing van de N204. In samenwerking met de afdeling Mobiliteit is een plan opgezet voor de herinrichting van de circa 60 rotondes die bij de provincie in beheer zijn.
	

Beleidsinstrument	Integraal Gebiedsprogramma (Amelisweerd e.o.)
Toelichting	Inventarisatie (en later mogelijk aanpak) gebiedsopgaven Amelisweerd/Rhijnauwen/Vechten.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Opgaven geïnventariseerd in 2016. • MOA maakt het verhaal van Amelisweerd e.o. op een vernieuwende manier zichtbaar en beleefbaar door kunst en erfgoed te combineren.
Voortgang	De diverse opgaven voor het gebied Amelisweerd/Rhijnauwen/ Vechten zijn in 2016 in samenhang geïnventariseerd. In 2017 wordt besloten in welke context dit samen met gebiedspartners verder wordt opgepakt. Museum Oud Amelisweerd heeft subsidie ontvangen om als 'poort' van Amelisweerd het aanwezige erfgoed beter zichtbaar en beleefbaar te maken met inzet van kunst en vormgeving. Daartoe is samen met het Waterliniemuseum/Fort bij Vechten en Staatsbosbeheer/Fort Rhijnauwen een meerjarige samenwerkingsstrategie opgesteld.
	

Beleidsinstrument	Pact van Altena
Toelichting	Interbestuurlijke samenwerking t.b.v. nominatie UNESCO Werelderfgoed en siteholderschap NHW en SvA.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Nominatiedossier NHW gereed 2017. • Aanwijzing NHW werelderfgoed 2019.
Voortgang	In 2016 hebben alle betrokken provincies ingestemd met de methode waarop de NHW als werelderfgoed begrensd zal worden. Medio 2017 zullen de provincies het nominatiedossier indienen bij het Rijk. De voorbereiding ligt op schema.
	

Beleidsinstrument	Programma Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam 2016-2020
Toelichting	Provinciaal uitvoeringsprogramma op basis van deze nota, Pact van Altena en Koersdocument NHW 2015-2020.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Programma NHW-SvA gereed zomer 2016. • In 2019 is minimaal 80% van de forten (gedeeltelijk) in gebruik. • In 2019 zijn minimaal 5 integrale gebiedsopgaven samen met partners in gang gezet. • Multipliereffect provinciale investeringen is minimaal 2,5.
Voortgang	Op 5 juli 2016 hebben Gedeputeerde Staten het Utrechtse programmaplan en de uitvoeringsverordening Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam 2016-2019 vastgesteld. De uitvoering van het programma ligt op schema.
	

Beleidsinstrument	Nederlandse Limessamenwerking
Toelichting	Interbestuurlijke samenwerking t.b.v. nominatie UNESCO Werelderfgoed en siteholderschap, publieksbereik en bescherming Limes.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Nominatiedossier Limes gereed 2019. • Aanwijzing Limes werelderfgoed 2021.
Voortgang	De voorbereiding van het nominatiedossier ligt op schema. In 2016 is binnen de Limessamenwerking gewerkt aan de terreinselectie voor UNESCO. In 2017 zal dit in overleg met gemeenten leiden tot een definitieve selectie van terreinen.
	

5.3 Erfgoedverhalen ontsluiten en vertellen

Effect

Het publiek is bekend met de Utrechtse erfgoedcollecties en -locaties en maakt daar graag en veel gebruik van.

Doelstellingen

1. Utrechtse erfgoedinstellingen maken collecties op een vernieuwende manier zichtbaar en beleefbaar en trekken meer bezoekers en toeristen.
2. UtrechtAltijd.nl trekt meer bezoekers, wordt door hen goed gewaardeerd en wordt mede gedragen door de erfgoedinstellingen.
3. De samenwerkende kasteelmusea trekken meer (inter)nationale bezoekers.
4. De bekendheid van en het bezoek aan het toekomstige UNESCO Werelderfgoed van de Limes is substantieel toegenomen.
5. De bekendheid van en het bezoek aan het toekomstige UNESCO Werelderfgoed van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam is substantieel toegenomen.

Voortgang beleidsinstrumenten en meetpunten

Beleidsinstrument	Subsidieverordening Cultuur en Erfgoed (publieksbereik erfgoed)
Toelichting	De subsidieverordening vormt de basis voor het verdelen van het stimuleringsbudget voor vernieuwing op het gebied van publieksbereik van erfgoed.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• Jaarlijks worden minstens 7 publieksprojecten uitgevoerd met steun van de provincie.• Uit het onderzoek naar profilering en publieksbereik cultuur en erfgoed blijkt dat de provinciale projectsubsidies daar ten positieve aan hebben bijdragen.
Voortgang	In het eerste jaar van de cultuur- en erfgoednota zijn 11 projecten publieksbereik erfgoed uitgevoerd met steun van de provincie. Al deze projecten behelzen samenwerkingen op bovenlokaal of zelfs landelijk niveau en sluiten aan op de erfgoedthema's uit de cultuur- en erfgoednota. De inzet is om nadrukkelijk ook met nieuwe partners in zee te gaan en meer vraag-gestuurd te werken. Het onderzoek naar publieksbereik is nog niet gestart.

Beleidsinstrument	Oprachten publieksbereik erfgoed en toerisme
Toelichting	Als vervolg op Utrecht Verhaalt kunnen opdrachten worden verstrekt aan organisaties die zich inzetten voor de promotie van Utrechts erfgoed.
Meetpunten	De promotie van Utrechts erfgoed voldoet in 2019 aan de gebruikelijke standaard die geldt in de toerismebranche
Voortgang	In 2016 zijn gesprekken gestart met toeristische bureaus die in 2017 zullen leiden tot marketingondersteuning van een aantal projecten publieksbereik erfgoed.

Beleidsinstrument	Landschap Erfgoed Utrecht
Toelichting	Partnerinstelling van de provincie. Hier in te zetten op kennisdeling en deskundigheidsbevordering op het gebied van publieksbereik en als beheerder van UtrechtAltijd.nl
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • LEU ondersteunt jaarlijks minstens 10 erfgoedinstellingen bij de verbetering van hun publieksbereik. • Uit het onderzoek naar profilering en publieksbereik cultuur en erfgoed in 2018 blijkt dat er een positieve correlatie is tussen de inzet van LEU en het publieksbereik. • LEU begeleidt per jaar minstens één majeure activiteit gericht op het brengen van regionale samenhang in de beleving van erfgoed. • UtrechtAltijd.nl trekt jaarlijks minstens 100.000 (2015 60.000) unieke bezoekers, meer dan 25 partners dragen actief bij aan de content en bezoekers waarderen de site met gemiddeld een 7 of meer. • LEU scoort in 2019 hoger op klanttevredenheid dan in 2014, met een minimum van 7,5.
Voortgang	<p>Gezien de voorgenomen organisatieontwikkelingen heeft LEU in afwijking van het nieuwe Draaiboek partnerinstellingen alleen voor 2017 subsidie ontvangen, met daarbij het verzoek om voor 2018-2020 een nieuw beleidsplan in te dienen. Voor 2017 zijn de volgende indicatoren in de beschikking opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • LEU ondersteunt minstens tien erfgoedinstellingen bij de verbetering van hun publieksbereik. • In samenwerking met Romeinse Limes Nederland activeert LEU partijen en vrijwilligers voor totstandkoming en uitvoering van publieks- en educatieprojecten rond de Limes en ondersteunt hen daarbij. • UtrechtAltijd trekt eind 2017 meer dan 75.000 unieke bezoekers. LEU concretiseert de inhoudelijke doorontwikkeling en marketing van UtrechtAltijd in het beleidsplan 2018-2020.

Beleidsinstrument	Stichting Samenwerkende Kasteelmusea
Toelichting	Partnerinstelling van de provincie ter ondersteuning en versterking van de samenwerking tussen de Utrechtse kasteelmusea.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • De samenwerkende kasteelmusea trekken in 2019 15% meer bezoekers dan in 2016. • Bezoekers zijn in 2019 tevreden over hun bezoek aan de kasteelmusea en waarderen dat met een gemiddeld rapportcijfer van 7,5 of meer. • De samenwerkende kasteelmusea werken in 2019 samen op het gebied van publieksprogrammering en dat vertaalt zich in minstens 6 gezamenlijke projecten.
Voortgang	<p>Hierover zullen afspraken worden gemaakt in de subsidiebeschikkingen aan de Stichting Samenwerkende Kasteelmusea voor 2018-2020.</p>

Beleidsinstrument	Pact van Altena
Toelichting	Interbestuurlijke samenwerking t.b.v. nominatie UNESCO Werelderfgoed en siteholderschap NHW en SvA. Promotie en marketing van de NHW en de SvA zijn in dit kader belegd bij Stichting Liniebreed Ondernemen.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Stichting Liniebreed Ondernemen is bedrijfsmatig gezond en met ingang van 2017 wat betreft de exploitatiekosten financieel onafhankelijk van de provincies.
Voortgang	De Stichting Liniebreed Ondernemen is met ingang van 2017 voor wat betreft hun exploitatiekosten niet meer afhankelijk van de provincies. Vanaf dat jaar wordt alleen nog maar gewerkt met projectsubsidies.
	

Beleidsinstrument	Programma Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam 2016-2020
Toelichting	Provinciaal uitvoeringsprogramma op basis van deze nota, Pact van Altena en Koersdocument NHW 2015-2020.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Waterliniemuseum Fort bij Vechten is wat betreft de exploitatiekosten financieel onafhankelijk van de provincie. • De bekendheid van en de waardering voor de (te bezoeken forten van) NHW en SvA in Utrecht is in 2018 bovengemiddeld (onderzoek profilering en publieksbereik cultuur en erfgoed).
Voortgang	Het Waterliniemuseum heeft in 2016 nog een eenmalige provinciale subsidie ontvangen voor één jaar ten behoeve van het aantrekken van een museummanager, om de net opgerichte Stichting Waterliniemuseum een impuls te geven. Nadrukkelijk is aangegeven dat museum en Exploitatiemaatschappij Fort bij Vechten daarna geheel zelf verantwoordelijk zijn voor een financieel gezonde exploitatie. Begin 2017 is een nulmeting gedaan naar de waardering van de forten van NHW en SvA. Deze zal eind 2018 worden herhaald. Voorjaar 2017 heeft Bureau Marketing Utrecht het toeristisch marketingprogramma 2017-2018 in uitvoering genomen.
	

Beleidsinstrument	Nederlandse Limessamenwerking
Toelichting	Interbestuurlijke samenwerking t.b.v. nominatie UNESCO Werelderfgoed en siteholderschap, publieksbereik en bescherming Limes.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none"> • De bekendheid van en de waardering voor de (te bezoeken locaties van de) Limes is in 2018 bovengemiddeld (onderzoek profilering en publieksbereik cultuur en erfgoed). • In 2019 is er een langeafstandswandelroute en fietsroute langs de Limes. • In 2019 is er een landelijke Limeskaart beschikbaar voor het publiek. • De Limes is in 2019 gemarkeerd.
Voortgang	In 2016 zijn archeologisch park Castellum Fectio en het Limescluster Fort bij Vechten feestelijk geopend. In het kader van de Limessamenwerking zijn diverse opdrachten uitgezet die naar verwachting zullen resulteren in het behalen van de beleidsdoelstelling zoals deze is geconcretiseerd in de meetpunten.
	

5.4 Festivals faciliteren

Effect

De aanwezigheid van een breed palet aan festivals van (inter)nationale uitstraling geeft Utrecht een aantrekkelijk cultureel profiel en versterkt de culturele infrastructuur.

Doelstellingen

1. De festivals die de provincie ondersteunt, versterken de culturele infrastructuur van Utrecht.
2. De festivals die de provincie ondersteunt, zijn goed voor het cultureel profiel van Utrecht en maken de provincie aantrekkelijker voor bewoners en bezoekers.
3. De festivals die de provincie ondersteunt, trekken een groeiend (inter)nationaal publiek.

Voortgang beleidsinstrumenten en meetpunten

Beleidsinstrument	Subsidieregeling Festivals
Toelichting	Bedoeld voor festivals met een professionele bedrijfsvoering en hoge artistieke kwaliteit, een (inter)nationale uitstraling en een goede lokale en/of regionale inbedding.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• Aandeel (inter)nationale bezoekers stijgt (nulmeting 2016-2017).• Totale bezoekaantal blijft minstens stabiel (nulmeting 2016-2017).• Festivals vergroten effectiviteit en efficiëntie van marketing- en promotie-inspanningen door samenwerking op dit gebied.• Stabiel aandeel Utrechtse partners in programmering en facilitering gesubsidieerde festivals.• Klanttevredenheid festivals is voldoende (nulmeting 2016-2017) en vertoont een stijgende lijn.
Voortgang	In 2016 hebben we negen festivals een subsidiebeschikking ontvangen voor de periode 2017-2020. Bovenstaande meetpunten zijn daarin als subsidievoorwaarden opgenomen.
	

Beleidsinstrument	Onderzoek profilering en publieksbereik cultuur en erfgoed
Toelichting	Opdracht voor (periodiek te herhalen) onderzoek naar publiekswaardering en bekendheid van culturele voorzieningen en erfgoedlocaties.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• Gesubsidieerde festivals leveren aantoonbare bijdrage aan waardering en beleving cultureel profiel provincie Utrecht.
Voortgang	De festivals in de stad Utrecht hebben gezamenlijk een marktonderzoek laten uitvoeren, waarbij publieksbereik en doelgroepen zijn onderzocht. Op basis daarvan willen de festivals onder andere maatregelen treffen om Utrecht nog beter te profileren als festivalstad.
	

5.5 Bibliotheken heruitvinden en herpositioneren

Effect

De bibliotheken in de provincie Utrecht creëren waarde voor de lokale gemeenschap als plek voor alle inwoners om elkaar te ontmoeten en zich te ontwikkelen.

Doelstellingen

1. De provincie heeft in 2016 een gedragen visie op de toekomst van het Utrechtse bibliotheeknetwerk.
2. De lokale bibliotheken voeren onderzoeken, pilots en innovaties uit ten behoeve van het herpositioneren en heruitvinden van de bibliotheek.

Voortgang beleidsinstrumenten en meetpunten

Beleidsinstrument	Bibliotheekvisie
Toelichting	De visie gaat over de rollen en verantwoordelijkheden van iedereen in het bibliotheekstelsel en geeft richting aan de bibliotheekvernieuwing in de provincie Utrecht. Komt tot stand in afstemming met alle betrokken partners onder verantwoordelijkheid en opdrachtgeverschap van de provincie.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• Bibliotheekvisie is vastgesteld in 2016.• In 2019 is een tussenevaluatie van het nieuwe bibliotheekbeleid beschikbaar.
Voortgang	In 2016 is de bibliotheekvisie ontwikkeld in nauwe samenwerking met het bibliotheekveld. In 2017 is deze gereed gekomen en verspreid.
	

Beleidsinstrument	Innovatiebudget bibliotheken
Toelichting	Voor de inzet op herpositionering van de bibliotheek zijn middelen beschikbaar voor de bibliotheken. De kaders hiervoor worden vastgesteld in de Bibliotheekvisie.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• Nader te bepalen op basis van de bibliotheekvisie.
Voortgang	Het innovatiebudget zal naar alle waarschijnlijkheid op basis van de nieuwe bibliotheekvisie worden verdeeld via BiSC.
	

6. Voortgang opgave Kennen en kunnen: leren van culturele basisvaardigheden

6.1 Cultuur- en erfgoededucatie aanreiken

Effect

Alle basisschoolleerlingen in de provincie Utrecht hebben hun basisvaardigheden met betrekking tot cultuur en erfgoed versterkt.

Doelstellingen

1. Alle basisscholen kunnen beschikken over een samenhangend en doorlopend cultuureducatieprogramma van goede kwaliteit.
2. De gemeenten geven de basisscholen de mogelijkheid om, passend binnen hun eigen beleid, een gevarieerd cultuureducatieprogramma samen te stellen en uit te voeren.
3. Cultuureducatie draagt bij aan de basisvaardigheden van alle basisschoolleerlingen.

Voortgang beleidsinstrumenten en meetpunten

Beleidsinstrument	Kunst Centraal
Toelichting	Partnerinstelling van de provincie. Levert advies, producten en programma's aan gemeenten en scholen op het gebied van kunsteducatie.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• Alle basisscholen hebben een cultuureducatieprogramma.• 75% van de basisscholen neemt KC-producten en diensten af.• KC scoort in 2019 minstens een 7,5 voor klanttevredenheid.
Voortgang	Kunst Centraal heeft een subsidiebeschikking ontvangen voor 2017-2020 waarin bovenstaande meetpunten als subsidievoorwaarden zijn opgenomen.

Beleidsinstrument	Landschap Erfgoed Utrecht
Toelichting	Partnerinstelling van de provincie. Levert advies, producten en programma's aan gemeenten en scholen op het gebied van erfgoededucatie.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• 70% van de basisscholen neemt direct of via KC LEU-producten en diensten af.• Erfgoed komt aan bod in minstens 30% van de projecten in het cultuureducatieprogramma.• LEU scoort in 2019 minstens een 7,5 voor klanttevredenheid.
Voortgang	Landschap Erfgoed Utrecht heeft een subsidiebeschikking ontvangen voor 2017 waarin bovenstaande meetpunten als subsidievoorwaarden zijn opgenomen.

6.2 Taal- en digitale vaardigheid bevorderen

Effect

De inwoners van Utrecht kunnen goed lezen en schrijven en zijn in staat om internet te gebruiken om informatie te vinden, te filteren en te benutten.

Doelstellingen

1. De lokale bibliotheken maken de inwoners van Utrecht taal- en digivaardiger door middel van laagdrempelige en innovatieve activiteiten en producten.
2. De inwoners van Utrecht die ondersteuning op het gebied van taal- en digivaardigheid nodig hebben, maken gebruik van en hebben baat bij de activiteiten en producten van de lokale bibliotheken.

Voortgang beleidsinstrumenten en meetpunten

Beleidsinstrument	BibliotheekServiceCentrum
Toelichting	Partnerinstelling van de provincie. Voert voor het netwerk van lokale bibliotheken de ICT-, logistieke en aanverwante backoffice taken uit.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• BiSC scoort in 2019 minstens een 7,5 voor klanttevredenheid.
Voortgang	Dit meetpunt zal als subsidievoorwaarde worden opgenomen in de subsidiebeschikking BiSC 2018–2020.
	

Beleidsinstrument	Innovatiebudget bibliotheken
Toelichting	Voor de inzet op taalvaardigheid en digitale vaardigheden, kunnen bibliotheken een subsidie krijgen.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• Elke lokale bibliotheek biedt activiteiten en producten aan die gericht zijn op verbetering van de geletterdheid en digitale vaardigheid.
Voortgang	Door de ontwikkeling van de nieuwe bibliotheekvisie zijn in 2016 geen nieuwe innovatieve projecten gestart. In 2017 zullen hier afspraken over worden gemaakt met BiSC.
	

6.3 Bibliothekennetwerk versterken

Effect

Er is een vitaal bibliotheeknetwerk in de provincie Utrecht dat alle burgers in staat stelt om van de bibliotheekfuncties gebruik te maken.

Doelstellingen

1. Het bibliotheeknetwerk in de provincie Utrecht is efficiënt en effectief. Het is duidelijk in welke staat de Utrechtse rijksmonumenten verkeren en waar restauratie urgent is.
2. Gemeenten nemen hun verantwoordelijkheid voor de toegankelijkheid van bibliotheekvoorzieningen.

Voortgang beleidsinstrumenten en meetpunten

Beleidsinstrument	BibliotheekServiceCentrum
Toelichting	Partnerinstelling van de provincie. Voert voor het netwerk van lokale bibliotheken de ICT-, logistieke en aanverwante backoffice taken uit.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• BiSC scoort in 2019 minstens een 7,5 voor klanttevredenheid.
Voortgang	Dit meetpunt zal als subsidievoorwaarde worden opgenomen in de subsidiebeschikking BiSC 2018 – 2020.
	

Beleidsinstrument	Bibliotheekvisie
Toelichting	De visie gaat over de rollen en verantwoordelijkheden van iedereen in het bibliotheekstelsel en geeft richting aan de bibliotheekvernieuwing in de provincie Utrecht. Komt tot stand in afstemming met alle betrokken partners onder verantwoordelijkheid en opdrachtgeverschap van de provincie.
Meetpunten	<ul style="list-style-type: none">• Bibliotheekvisie is vastgesteld in 2016.• In 2019 is een tussenevaluatie van het nieuwe bibliotheekbeleid beschikbaar.
Voortgang	In 2016 is de bibliotheekvisie ontwikkeld in nauwe samenwerking met het bibliotheekveld. In 2017 is deze gereed gekomen en verspreid.
	

Bijlage: Samenvatting Cultuur- en erfgoednota 2016-2019 'Alles is NU'

Bijlage: Samenvatting Cultuur- en erfgoednota 2016-2019 'Alles is NU'

PROVINCIAAL BELEID

WAAROM

De provincie staat midden in de maatschappelijke, economische en bestuurlijke dynamiek. In ons cultuur- en erfgoedbeleid verhouden we ons tot de volgende trends:

- Terugkeer van de culturele eigenwaarde
- Verschillen in verdienvermogen
- Erfgoed in de knel
- Bloeiende streekculturen
- Het gebeurt in de stad
- Kansen in toerisme
- Grillige publieksvoorkeuren
- Oude en nieuwe vaardigheden
- Duurzaamheid
- Veranderende rollen en verhoudingen

WAT

De trends zijn in hoge mate bepalend voor de opgaven die we voor onszelf formuleren voor de periode 2016-2019:

ONDERZOEKEN EN ONTWIKKELEN

HEBBEN EN HOUDEN

PROMOTEN EN PROFILEREN

KENNEN EN KUNNEN

HOE

Provincie als verbinder

We kiezen positie als partner te midden van maatschappelijke spelers. De zelforganisatie en burgerkracht stimuleren en versterken we.

Op feiten gebaseerd

Kennis en inzicht zijn belangrijke randvoorwaarden voor succesvol en effectief beleid. We willen dat verbeteren op basis van onderzoek.

Meer flexibiliteit in de uitvoering

We leggen het beleid alleen op hoofdlijnen vast en beschrijven de gewenste maatschappelijke effecten en de doelstellingen. We willen flexibel reageren op kansen en uitdagingen die zich voordoen.

Verantwoording achteraf

Het accent verschuift naar verantwoording achteraf. Door beleidsinstrumenten en meetpunten te benoemen, scheppen we daarvoor een transparant kader.

WAARMEE

Onze voornaamste **instrumenten** zijn cultuurpacten, partnerinstellingen, subsidieregelingen, (onderzoeks)opdrachten en uitvoeringsprogramma's met de bijbehorende budgetten.

OPGAVEN

Onderzoeken en ontwikkelen: bewegen om vooruit te komen

Voor het draagvlak en de draagkracht van culturele instellingen is het essentieel dat zij midden in de samenleving staan, met een open blik kijken naar de ontwikkelingen en de kansen die zich voordoen, met een nieuwsgierige en leergierige houding andere wegen verkennen en vermoede en onvermoede samenwerkingsverbanden aangaan.

Hebben en houden: samen zorgen voor erfgoed

De provincie staat, samen met andere overheden en particuliere eigenaren, voor de maatschappelijke opgave ons cultureel erfgoed in stand te houden. Het is zaak om cultuurhistorische waarden goed te verankeren in het ruimtelijk beleid. Deskundig en inventief beheer van erfgoed is een belangrijke randvoorwaarde voor instandhouding en tegelijk een punt van toenemende zorg, omdat steeds meer eigenaren en gemeenten moeite hebben dat goed te organiseren, te bekostigen en te bemensen. Met name kennis is hier een knelpunt.

Promoten en profileren: beleefbaar maken van erfgoed en cultuur

Cultuur en erfgoed zijn publieke waarden. We vinden het daarom belangrijk dat zoveel mogelijk mensen daarvan genieten en gebruik maken. Wij stimuleren initiatieven die ertoe bijdragen erfgoed zichtbaar en beleefbaar te maken en streven er samen met de gemeenten naar cultuur en erfgoed beter te benutten voor de toeristische profilering van Utrecht. Ook ondersteunen we een aantal aansprekende en artistiek hoogwaardige festivals.

Kennen en kunnen: leren van culturele basisvaardigheden

Investeren in de ontwikkeling van mensen is een belangrijke opgave voor het provinciale cultuur- en erfgoedbeleid. Het is ook een opgave die het culturele beleidsveld ver overstijgt en waarin wij als provincie in de keten van het cultuuronderwijs en het bibliotheeknetwerk een rol en verantwoordelijkheid nemen. Voor het welzijn en welbevinden van mensen is het essentieel dat zij meedoen met de maatschappij en hun eigen verantwoordelijkheden daarin (kunnen) oppakken.

EFFECTEN

Cultuurhistorisch waardevolle landschappen en archeologische zones verankeren in ruimtelijk beleid. De cultuurhistorisch waardevolle, bovenlokale landschappelijke en archeologische structuren zijn bekend, veiliggesteld en dragen bij aan ruimtelijke kwaliteit.

Monumenten in stand houden en beheren. De Utrechtse (rijks)monumenten staan er zo goed bij dat ze hun deel van het verhaal van Utrecht kunnen blijven vertellen.

Cultuurhistorisch waardevolle landschappen en archeologische zones in stand houden en beheren. De cultuurhistorisch waardevolle, bovenlokale landschappelijke en archeologische structuren staan er zo goed bij dat ze herkenbaar en 'leesbaar' zijn.

Archeologische vondsten en provinciaal archief beheren. Archeologische vondsten, opgravingsdocumentatie en het provinciaal historisch archief worden goed gebruikt als bron van kennis en verhalen over de rijke Utrechtse geschiedenis.

Erfgoediconen beheren. Buitenplaatsen met een publieksfunctie en molens fungeren als iconen van het Utrechts erfgoed en hebben een toekomst dankzij goed beheer en gezonde exploitatie.

Instellingen verstevigen en verzakelijken. De provincie Utrecht heeft vitale en innovatieve cultuur- en erfgoedorganisaties, met een groot maatschappelijk draagvlak.

Cultuurhistorisch waardevolle landschappen en archeologische zones etaleren en exploiteren. De cultuurhistorische waarden van landschap en archeologie komen goed tot hun recht in gebiedsontwikkeling en maken Utrecht aantrekkelijker voor bewoners, bezoekers en bedrijven.

Erfgoedverhalen ontsluiten en vertellen. Het publiek is bekend met de Utrechtse erfgoedcollecties en -locaties en maakt daar graag en veel gebruik van.

Festivals faciliteren. De aanwezigheid van een breed palet aan festivals van (inter)nationale uitstraling geeft Utrecht een aantrekkelijk cultureel profiel en versterkt de culturele infrastructuur.

Bibliotheken heruitvinden en herpositioneren. De bibliotheken in de provincie Utrecht creëren waarde voor de lokale gemeenschap als plek voor alle inwoners om elkaar te ontmoeten en zich te ontwikkelen.

Cultuur- en erfgoededucatie aanreiken. Alle basisschoolleerlingen in de provincie Utrecht hebben hun basisvaardigheden met betrekking tot cultuur en erfgoed versterkt.

Taal- en digitale vaardigheid bevorderen. De inwoners van Utrecht kunnen goed lezen en schrijven en zijn in staat om internet te gebruiken om informatie te vinden, te filteren en te benutten.

Bibliotheeknetwerk versterken. Er is een vitaal bibliotheeknetwerk in de provincie Utrecht dat alle burgers in staat stelt om van de bibliotheekfuncties gebruik te maken.